

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖGSKOLAN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN 19 NOVEMBER 1911.

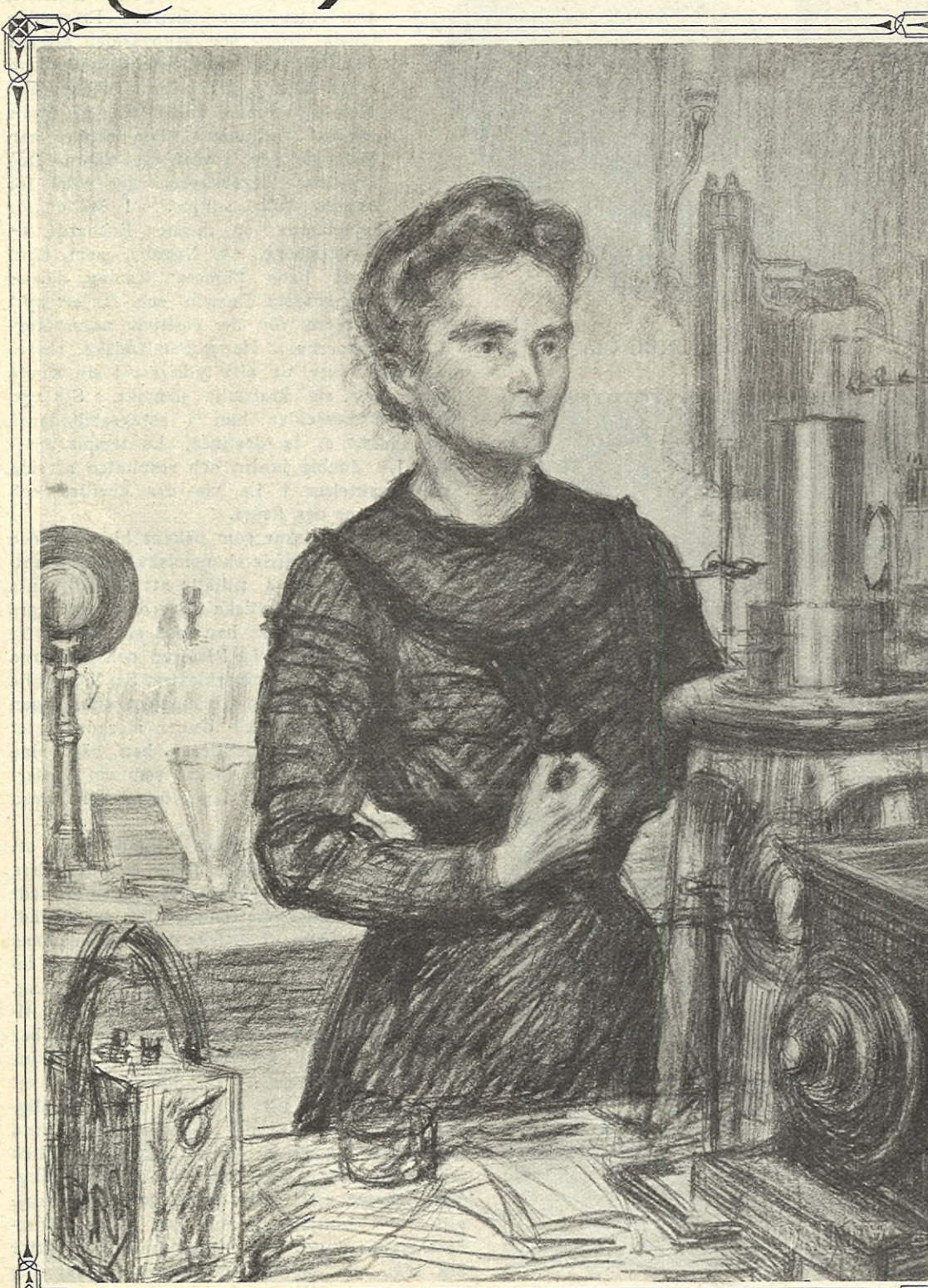
HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE

JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Nobelpriset af Mme Curie

DENNA GÅNG har kemipriset of kortadt tillfallit Marie Curie, professor i fysik vid Paris universitet, för hennes upptäckt af radium och polonium och hennes undersökningar angående dessa grundämnen. År 1903 erhöil hon tillsammans med sin make professor Curie halfva fysikpriset, äfven då för sina förtjänster vid upptäckandet och framställandet af radium. Mellan dessa årtal ligger ett stort och betydelsefullt arbete på den redan inslagna vägen, framlagdt i flera vetenskapliga verk, ett arbete som vetenskapsakademien funnit vara af det värde att det belönats med ett nytt nobelpris. Under denna tid gjorde hon den stora förlusten af sin man, hvars ideala arbetskamrat hon var, men ensam intog hon hans lärostol och laboratorium och fortsatte sitt arbete. Det tycks ha legat nära till hands att hon äfven fått intaga hans plats i franska akademien, och hon hade också många förespråkare vid senaste valet. Trots hennes stora meriter och trots att flera utländska lärda sällskap visat vägen genom att välja henne som medlem, segrade fördomarna, stegrade genom en antifeministisk agitation, och hon föll med ett par rösters minoritet.

Det är därför så mycket mera glädjande att nobelpriset nu tillfallit henne, den svenska opartiskheten gör sig dess bättre emot de franska akademisternas uppförande.

Detta underbara radium, som legat gömdt i miljoner år för att nu upptäckas och studeras, finnes i pechblende, men i så obetydlig grad att ur en tunna endast kan utfällas en bråkdel af ett milligram. De kroppar, som utstrålas från radium, äro så lätta att radiet kan utsända desamma i miljarder år utan att, tros det, märkbart förlora i vikt. När det träffar vissa kroppar förlänar det dem lyskraft, som man tror för evig tid, då källan tyckes vara oförstörbar. Dessa utstrålande atomer uppnå oanad snabbhet och studiet af deras rörelse afslöjar en ny mekanik, som i många entusiasternas ögon kommer att ersätta vår stackars gamla mekanik, som kan duga för våra dåliga maskiner med deras 12 mil i timmen eller för våra lata planeter, hvilkas hastighet knappt är tusen gånger större.

Marie Curie, professor vid Sorbonne, årets Nobelpristagerska i kemi.

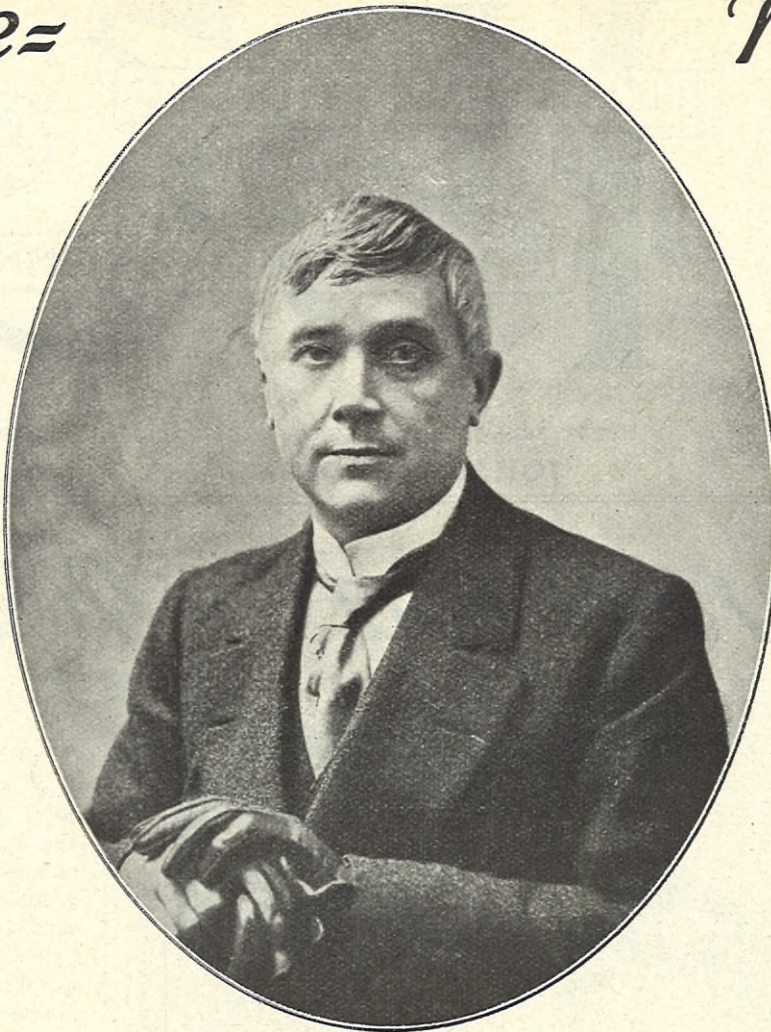
WETTERGREN & KERBER af Illustrations tecknare Paul Renouard.

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

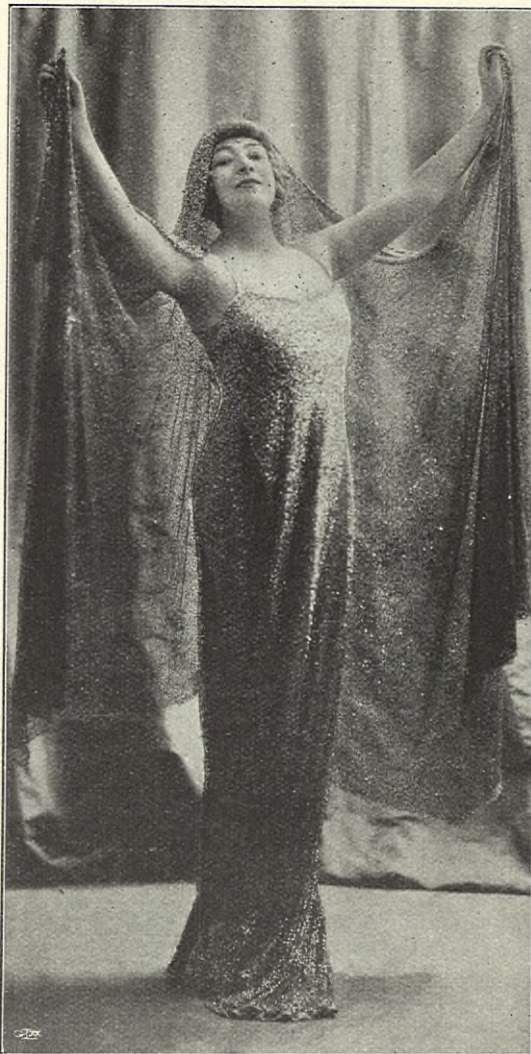
Årets litte- räre

SVENSKA AKADEMIENS val af Maurice Mæterlinck till årets Nobelpristagare är ur rent litterär synpunkt ett af de lyckligaste akademien gjort. Mæterlinck är en af Europas största nu lefvande diktare och hans verk tillhör samtiden i motsats mot t. ex. förra årets Nobelpristagare Paul Heyse, hvars glansperiod låg 50 à 60 år tillbaka i tiden. Mæterlinck är ännu i sina bästa år. Han är född i Gent 29 augusti 1862. Hvarken hans föräldrahem, som tillhörde den förmögna borgarklassen eller den andliga miljön i hans fosterland under hans uppväxtår var någon lämplig jordmån för uppkomsten af litterära böjelser. Allt hvad Belgien ägde af intelligens ägnade sig på den tiden åt handeln och industrien och litteraturen betraktades med misstroende och ringaktning. Mæterlinck fogade sig efter sin fars önskan att utbilda sig till advokaturket, men när han första gången sökte ett litet ämbete, kasserades han med den motiveringen att han utgifvit en diktsamling — Serres chaudes 1887 — hvilket ansågs dubiöst. Sitt första drama La princesse Maleine 1889 tryckte han själf i 25 exemplar med en liten handpress.

Men detta drama skapade hans berömmelse: Octave Mirbeau hälsade i en entusiastisk artikel den unge diktaren som banbrytaren för en ny dramatisk konst. Det var det mystiskt romantiska dramat, som med Mæterlinck gjorde sitt intåg på scenen, och han blef en af genombrottsmännen ur det naturalistiska konstskedet till en ny romantik. I Mæterlincks ungdomsdramer är miljö- och tidsbestämtheten upphäfd, hans figurer bära romantiska eller abstrakta namn och de röra sig i en sagans tidlösa värld. De tänka icke som vi och de äga ingen vilja, ty tanken och viljan tillhöra för Mæterlinck på hans dåvarande ståndpunkt en lägre tillvaro. De lefva i visioner och aningar, de veta att gentemot det allsmäktiga ödet förmår människan intet och de känna också gentemot hvarandra inbördes, att ingen har skuld till det som skall ske. Barn, kvinnor och åldringar spela i dessa Mæterlincks skådespel (L'intruse, Les aveugles, Pelleas et Mélisande, Mort de Tintagiles, Les sept princesses m. fl.) hufvudrollen, ty hos dem är det intuitiva sinnet mest utveckladt. Alltid har Mæterlinck bibehållit denna förkärlek för de naiva och oberörda själarna. I deras stilla enkelhet ligger lifvets kostbaraste vishet och för deras klarögdade skådande blir uppenbart hvad tanken och ordet aldrig fånga. Mæterlinck, en af ordets största konstnärer, uttalar själf ofta sin ringaktning för ordet. Det är inte genom ordet hans gestalter förstå hvarandra och bevinga hvarandra: utan genom sin blotta närvaros makt, en gest, en blick. De förnimma hvarandras aura, skulle en teosof säga. De lefva i en sfär af högre sensibilitet och andlighet, för hvilken lifvets vanliga gränser icke finnas. Hans kvinnogestalter äga i sin oberördhet af lifvets tyngd och smuts, i sin visa och älskande oskuld en utsäglig blomlik ljufhet. Men man må inte tro att något

MAURICE MÆTERLINCK.

M:ME GEORGETTE LEBLANC SOM LJUSET I SAGOSPELET "FÅGEL BLÅ".

Nobelpris- tagare.

fadt eller sötaktigt sentimentalt drag vidlåder denna Mæterlincks sagodiktning. Den doft, som slår emot oss därur, är ren och stark, den är själens hälsas egen doft, denna oskuld är intet annat än den naturligt högsintas fördjupning i det väsentliga lifvet och hans gestalters genomskinlighet beror därpå, att de äro väfda af det fina tyg, som själens drömmar göras af.

Vid midten af 90-talet genomgår emellertid Mæterlincks diktning en djup förvandling. Den står i samband med hans bekantskap med skådespelerskan Georgette Leblanc, som blef hans hustru. Från den ideala dröm- och sagovärlden återgår han till en mera verklighetsbestämd miljö, som i det bekanta skådespelet Monna Vanna. Hans tro på ödets allmakt fördunstar eller rättare han förlägger ödet i vårt eget väsen. Den mystiska klärobskyren ger vika för dagens fulla solljus. I stället för mystikerna, en meister Eckhardt, en Swedenborg, en Novalis, som förut varit hans käraste läsning, börjar han studera Darwin och får ett nytt intresse för de positiva naturvetenskaperna. Hans flamländska rasbestämthet växer ut allt tydligare i sin sunda flegma och sin kraftfulla jämvikt. Sin nya lifsfilosofi utvecklar han i essaysamlingarna La sagesse et la destinée, Le temple enseveli, Le double jardin och resultatet af sina naturbetraktelser i La vie des abeilles och L'intelligence des fleurs.

Mæterlinck älskar som bekant blommor och bin och hans sorgfria ekonomiska ställning sätter honom också i tillfälle att ostördt njuta trädgårdsodlarens idylliska tillvaro. Sedan några år tillbaka tillbringar han med sin maka vintrarna på sin villa vid Rivieran och somrarna på det gamla benedictinerklostret St. Waudrille i Normandie, som blifvit upplöst efter lagen mot kongregationerna. Under morgonarbetet i klosterträdgården mediterar han bäst sina verk. Och är det icke också som om klosterträdgårdens solstillhet låge öfver allt, hvad Mæterlinck skrifer.

Man har till en början nästan svårt att sammantänka två så olika typer som den förra och den senare Mæterlinck. Men närmare sedt är dock den unge Mæterlinck blott en förklädnad för den äldre, ty är icke ödestron flegmans filosofi och mystiken dess svärmeri? De representera bägge flegmans Sturm und Drang. Å andra sidan lefver romantiken hos den tidigare Mæterlinck alltjämt kvar, men han har flyttat öfver den från skuggorna in i solljuset, från drömmen i verkligheten, från ett oändligt fjärran till det allra mest näraliggande, och Fågel blå uppenbarar sig med skimrande vingar i hvarje flyktigt ögonblick människan begär en ny och god handling. Verkligheten själf ser Mæterlinck som en saga, alltid ny, förunderlig och ljuf, och oändlighetslängtan finnes där alltjämt, men den riktar sig inåt mot oändlig fördjupning af det som är, af det människan redan äger.

JOHN LANDQUIST.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösnr.	» 0.12	Lösnr.	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Mästersamuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803.	Expeditionen: Riks 1646. A. 6147.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 8860. A. 402.	Annonskontoret: Riks 1646. A. 195.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1	Riks 8859. Allm. 4504.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser
25 öre efter text.	debiteras 50 öre med
30 öre å textida.	20 % förhöjning å sär-
20 % förhöjning å särskild begärd plats.	skild begärd plats.

Villan.

Af Elly Westin.

(Forts. och slut.)

SÅ KOM MAN till de 15 kronor, som hade inbesparats genom den gåfva, som tant Sofie skänkt stora syster i form af en gammal kapp. "Hvar har pappa de pengarna?" frågade föreläsaren.

"Hos vedhandlaren," var det oväntade svaret. "Ni vet, hur ovanligt blåsigt vi haft det i vinter, och eftersom mina barnbytingar inte är så starka just, så har jag måst elda dubbelt mot i fjol nästan hela tiden."

"Blir det inte mer än femton kronor?" undrade stora syster. Mamma och pappa gåfvo hvarann en menande blick. "Jo, något mer," log mor.

"Men julklappar fick vi då inga, så de pengarna har pappa väl," fortsatte Julle triumferande, sedan den senaste upptäckten aflockat honom en mycket djup suck.

Nu såg pappa allvarligt sorgsen ut. "Ja, dem borde jag ha satt in på bankboken genast," sade han, "men, ser ni, jag hann inte, förrän det var för sent. Kommer ni ihåg julstormen?"

Om de mindes! De genomlades af ångest vid tanken på den fruktansvärda natten till annandagen.

"Fiskar-Andreas fick båda sina båtar förstörda, som ni kanske också minns," fortsatte pappa. "Den förlusten blef ju något godtgjord genom den offentliga insamlingen. Men redskapsskjulet och allt fiskdonet förlorade han också — Och så förkyldde gubben sig vid räddningsarbetet och låg sjuk flera veckor, som jag nog berättade för er. — Nåja, jag hade några tiotus i fickan, när jag kom in i stugan hans tredje dagen efter olyckan, men när jag gick därifrån, hade våra julklappsbesparingar hamnat hos en, som behöfde dem. Kan ni förlåta mig det?"

Mamma bara strök pappas hand, som stödde mot bordskanten, men Julle svarade med tjock röst: "Då kan jag stryka nästa paragraf också, den där femman, som mamma förtjänade på jultvätten, för pappa hade nog inte växlat den tredje tian och Andreas kunde kanske inte ge en femma tillbaks, eller hur?"

Julles allvarsglada leende dref på flykten all dyster stämning, och i skämtsamt ton kunde han fortsätta: "Eftersom läsåret ännu pågår och vi pojkar ännu inte utkvitterat våra stipendier, är de slantarna åtminstone tills vidare i godt förvar på skolans bankkonto. Vi får hoppas, att de kommer villabygget till gagn en gång i framtiden."

"Såvida det inte blir något midsommarväder," randantecknade tvillingbror.

"Men du har ju hoppat öfver en paragraf," påpekade lilla syster, som hade godt minne.

Alla sågo besvärade ut, icke minst husfar själf. "Det var taktfullt gjordt af dig, Julle," sade han. "Men du har litet musikalisk uppfattning, du. O, det där jämmerliga fiolspelet! Ni har inte sett pojken på en tid? Nå, jag bad honom dra till en annan marknad."

"Nej, men pappa!" ropades i korus.

"Asch, jag uttryckte mig något mildare. Jag påstod, att jag var för öfveransträngd att fortsätta längre, och det ljög jag sannerligen inte. Pojken gick förstas, och far hans kom nästa dag och beklagade min krasslighet men tackade i högstämnda ordalag för mitt energiska och framgångsrika arbete. Ja, karln sa' framgångsrika —"

"Nå betalningen?" kom den andlösa frågan. Pappa lät förargad och sårad. "Jag har väl någon stolthet!" bröt han ut. "Grosshandlarn bjöd mig bra betaldt, men, kära hjärtans! hvad skulle jag ta betaldt för? Kan pojken spela en enda melodi rent? Aldrig! Eller i takt? Kommer inte på fråga! Och den okunnigheten skulle jag ha lön för? Jag är väl ingen ockrare heller." Han måste gå ett par slag öfver golfvet, så upprörd var han.

"Ja, men tiden du offrat," vågade mamma inflika. "Och pinan," suckade syskonen.

"Hvad uppskattar ni den till?" frågade pappa. "Skulle fader grosshandlare betala mig för 'sveda och värk' hans son åsamkat mina nerver och min själ, ja det ginge den pampen aldrig i land med, det skulle drifva honom till tiggartafven. För något värre elände har jag aldrig kunnat tänka mig, äfven med tillhjälp af min lifligaste fantasi. Men," slutade han i helt annan, mild och glad ton, "nu har jag skaffat mig rekreation. Jag skall ge granens dräng några lektioner igen. Det musikgeniet har hunnit långt på egen hand, sen jag gaf honom grunderna, och det skall bli mig ett sant nöje att få med honom att göra igen."

"Hur stor förtjänst blir det?" ljöd Julles affärsröst. Han satt färdig att genast skriva en ny paragraf i stället för den öfverkosade.

"Jag tror de där villaplanerna beröfvar er alla hedersbegrepp," svarade pappa. "Ta betalt af den fattiglappen! Hellre än att skaffa mig en villa för sådana syndapengar, ville jag väl gärna vara utan tak öfver hufvudet i all min tid."

"Det är ingenting, som hindrar," förklarade bror skeptiker. "Något villatak kommer säkerligen aldrig öfver våra hufvuden."

"Så får vi vara utan som hittills," menade pappa. "För resten," fortsatte han, "den där punkten om föreläsningarna får du också slopa, Julle." När hela församlingen betraktade honom med häpen ångslan, förklarade han, att ungdomsföreningen hade så usel ekonomi — lik all ideell verksamhet för öfrigt — så att om han skulle ha tagit betaldt för den hjälp han gaf dem, skulle de styrande nödgats göra inskränkningar på annat håll i sitt arbete. Och det kunde ju på inga villkor tillåtas."

"Nej, naturligtvis inte," sade mamma.

Men lilla syster orkade inte med så många gäckade förhoppningar på en gång. Hon gömde hufvudet i mammas knä och försökte dölja sina snyftningar genom att stoppa mammas förklädessnibb långt in i mun.

Då kom skämtarljuset öfver Julle. "Gråt inte, lill-tuttan!" tröstade han. "Nästa paragraf är Julles, och han sviker aldrig. Jag lät Calle veta, att han kunde få köpa mina frimärken, om han ville. Och den göken blef så förvånad öfver att jag ändrat mening, att jag måste berätta för honom om våra villaplaner. Den materialisten tog till att skratta förstas, men när han kom hem, skvallrade han för sin far, och nästa dag gaf han mig nästan dubbelt betaldt för skräpet. Fyra kronor fick jag. Se här!" Och trallande höll Julle slantarna högt i luften.

Lillan såg upp genom tårarna. Hennes begrepp om pengar var inte stort. Om det var fyra kronor eller hundra fäste hon sig mindre vid. Pengar som pengar, resonerade hon. Nu kikade hon öfver brors axel i protokollet.

"Och pappa reste inte till farbror i år!" ropade hon jublande. "Det blir åtta kronor. Hvar har pappa dem?"

"Dem har jag köpt mig ett par nya byxor för," skämtade pappa. Men när han af ryckningarna kring lilljantans mun förstod, att gråten ville komma igen, samlade han i hast upp alla löspengar han hade i fickorna och kastade dem skrattande på bordet. "För all del, barnet mitt! Här har du dem."

Tyst och allvarsamt räknade åttaåringen ihop silfver och koppar i skilda högar. Det blef bara sex kronor och en femöring till, men pappa lofvade att lämna in de felande kronorna nästa dag, och då var Lillan nöjd.

Men strax vållade far henne nya bekymmer. Vid nästa paragraf blef han åter ansatt. Femman som man skulle ha vunnit genom inskränkt välgörenhet, ägde han inte, och kunde inte ens säkert minnas, om Luffar-Jonte fått gå lottlös under vintern. Olyckligtvis voro emellertid både bröderna och storasyster vittne till motsatsen, ja bror tviflare upplyste, att han två gånger sett pappa prata med ett par andra vagabonder af misstänkt tiggartyp. Pappa nekade likväl att stå till ansvar för sitt görande, då det inte hade med villa-förpliktelserna att göra.

"Nu kommer din affär, Lalla," ropade Julle.

Storasyster fick tårar i ögonen. "Det är inte 25 kronor än," sade hon, "bara så här mycket." Och hon lade ut på bordet en tia och en femma och en tvåkrona. Pappa kysste henne på pannan. "Ska vi någonsin få en villa, blir det säkert Lalla, som kommer att bekosta räkningen," profeterade han.

"För hon har en enorm förmåga att för litet slit få mycket guld," mumlade mamma i en konstig ton, som gjorde storasyster ondt.

"Inte har jag slitit värst för det här," försökte hon protestera. "Men nog vet jag, hvad jag ville använda de här slantarna till, om inte allting tvunget skulle vara till villan," fortsatte hon. "Mamma har gått med lågskor hela vintern. Det är därför hon är hes. Det finns så fina känger hos Ottosen för —"

"Nej, nu är du allt dum," afbröt mamma mjukt men bestämdt. "Nu gäller det bara att tänka på villan. Är protokollet inte slut snart?"

"Jo, nu är det Gud, som står i borgen för det öfriga," svarade sekreteraren högtidligt.

"Han har fått ett duktigt tillskott på sin paragraf efter den här protokolljusteringen," sade bror Mille. "Men det tror jag, att Gud Fader är van vid, när det gäller pappas kassaböcker."

Pappa tycktes taga den kritiken som ett godt betyg, ty han såg riktigt lycklig ut.

"Så länge den paragrafen står kvar, är det ingen nöd," sade han. "Vill Gud, att vi ska ha en villa, nog ger Han oss en. Det är en bagatell för Honom!"

"Ja, men när vill Han ge oss en?" frågade lillasyster. Julle, som kände till teologiska diskussioners långvarighet, förekom svaret genom att fråga: "Är det ens värdt, att jag läser upp tilläggsparagrafen? När det har gått så här tvetydigt bra med de 'säkra' inkomsterna, hur skall det då stå till med de 'osäkra'? Jag vet bara, att det verkligen händt något hos gårds-karlens."

"Fruen har fått en förtjusande liten gosse," berättade Lillan.

"Och mamma är där hvar dag med en korg mat," fortsatte Julle, "och mat kostar visst också pengar?"

"Jo tyvärr," bekräftade pappa. "Nu förklarar jag sammanträdet afslutadt," fortsatte han i ämbets-ton. "Protokollet har betydligt för-

KLÄDNINGAR

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3. per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.

Idans textpapper tillverkas af Klippan.

enklats, och hoppet om att få villan byggd är lika säkert som någonsin, äfven om —

“Äfven om?” repeterade barnen.

“Äfven om vi får vänta med grundläggandet till i höst,” slutade pappa.

*

När hösten kom, hade familjen dock annat att tänka på än att bygga villa. Ty då var Julle sjuk, riktigt sjuk. Både hans och broderns stipendier gingo åt att betala doktor och medicin med. På det sättet förenklades protokollet ytterligare, och snart nog stod blott en paragraf orubbad, och det var den fjortonde, den, som Gud Fader stod risken för.

Men hos syskonen kunde hoppet aldrig dö, hoppet om den vackra villan, rödmålad och med knutar och fönster och dörrar och veranda i hvitt och med den blågula flaggan svajande från takåsen.

Julle skulle dock aldrig få se den villan. Och inte Lillan heller. Gentemot dem inlöste Gud Fader på sitt säregna sätt sin borgensförbindelse.

Men bror Mille förvarar både sitt eget och Julles protokoll i en låda, hvars nyckel han alltid bär på sig.

Och äfven en annan händer det, att hon ibland sitter lutad öfver gamla papper, inte skrifna men ritade. Det är arkitektens teckningar och målningar. De äga en underbar förmåga ännu i dag att väcka till lif många handa funderingar, ja ibland också förhoppningar — hos Storasyster.

Du sagosamma blomstersjäl...

(Ur en snart utkommande diktsamling.)

*DU LILLA fagra fläckebrunn,
som lett i mina sånger
och hållit i förvårdans garn
min själ så många gånger;
Du lilla vackra varelse,
som blifvit mig så kär
och lik en uppenbarelse
ifrån en ljusets sfär
har tjugat mig och fånglat mig
och solguldstrött min stråt,
men också stundom ångslat mig
och lockat mig till gråt;
Du sagosamma blomstersjäl,
som gjorde mig till dyrkans träl,
i kväll jag vet så bittert väl
att du har glidit från mig.*

*Och nu — när jag är lämnad kvar
med minnet af ett ljus, som var,
jag märker att jag dock ej har
ett ord att förebrå dig.*

*Jag skall dig minnas som man minns
en gåta, där ej lösning finns;
ty hvad jag aldrig mäktade
var det — att rätt förstå dig.*

*När du för allra första gång
mig mötte och betog mig
och tog gestalt uti min sång,
den tanken genast slog mig,
att du var lik en vårens vind
med lifsens solsken i,
— en vind, som smeker mjukt ens kind
och så dra'r en — förbi...*

G. P. QUIST.

Christoffer Polhem.

Sveriges förste ingenjör.

Den länge rådande föreställningen att Karl XII:s regering så godt som uteslutande var en de krigiska framgångarnas och olyckornas tid, hvarunder alla andra intressen försumrades och trädde i bakgrunden för den växlande lyckan på slagfälten, har småningom vikit för en annan och med de verkliga förhållandena mer öfverensstämmande insikt om, hur det karolinska tidehvarfvets svenskar midt under segeryran, men än mer under motgångens dagar, hade vaken blick och liflig lust äfven för fredliga värf och idrotter. Själfva kung Karl, “dunderguden”, var ingalunda likgiltig eller främmande för sådana, och bland hans samtida funnos många, hvilkas namn och verksamhet bevaras bland den svenska kulturhistoriens främste: Urban Hiärne, Erik Benzelius, Anders Celsius, Emanuel Swedenborg, Christoffer Polhem.

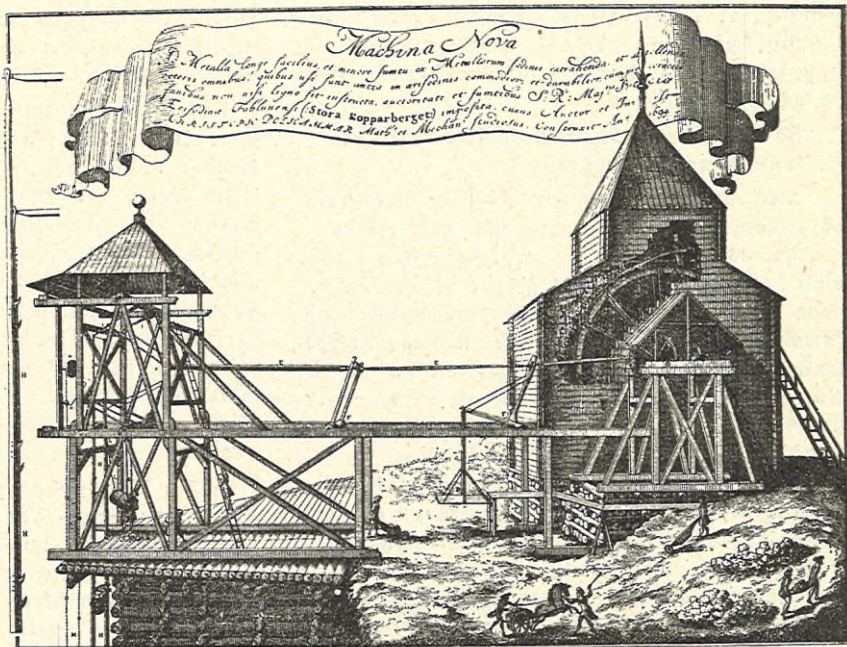
Kring den sistnämndes minne samlas i dessa dagar ett alldeles särskildt intresse, i det att den 18 november tvåhundra femtio år förflutit sedan han föddes. Särskildt bereda sig vårt lands talrika teknologer, bergsmän, ingenjörer, bruksidkare och mekanici att fira bemärkelse-dagen, ty Christoffer Polhem bär i häfderna hedersnamnet “den svenska mekanikens fader”, och trots den storartade och mångsidiga utveckling, som ägt rum inom industrien och på de tekniska näringarnas vidsträckta fält, kan man ännu skönja hans initiativrika kraft och banbrytande verksamhet och räkna uppkomsten af senare tiders blomstring på de områdena från hans framträdande såsom vårt lands förste egentlige ingenjör och mekanikus, sluss- och kanalbyggare, maskin-konstruktör och uppfinnare af allehanda nyttiga och behän-

diga saker äfven inom hemmets och det hvardagliga hushållets intressesfär.

I likhet med många andra af vårt lands utmärktaste och mest berömda män i gångna tider var äfven Christoffer Polhem af utländsk börd. Han härstammade nämligen från en österrikisk-ungersk släkt, hvaraf medlemmar under unionskrigens dagar i början af 1600-talet flyktat till norra Tyskland, men hans fader hade under irrfärderna hamnat på Gottland och blifvit handlande i Visby, och där föddes, som nämns, den 18 november år 1661 hans och Christina Schenings son Christoffer, som alltså var infödd svensk och skulle göra familjenamnet Polhammar-Polhem till ett af de mest bemärkta och aktade under det karolinska tidehvarvet och frihetstiden.

Christoffer Polhem beskärdes nämligen en ovanligt lång lefnad — han afled först den 31 augusti 1751 eller vid nära nittio års ålder; och långt in i sena ålderdomen i åtnjutande af god hälsa och full andlig vigör utförde han en mångsidigt gagnande verksamhet, som ingalunda var minst betydelsefull därför, att den till väsentlig del föll inom det praktiska och ekonomiska lifvet och, såsom redan antydts, inom områden, på hvilka föga eller intet tillförene var gjordt och utträttadt. Den beundran, som eftervärlden härför känner och ägnar Polhems minne, är så mycket mer berättigad, som han bröt sin bana under stora umbäranden och svårigheter och därför att han städse och äfven sedan lyckan blifvit honom bevågen bedref sin verksamhet med den största oegennyttan och alltid i främsta rummet med tanke på fosterlandets väl.

Christoffer Polhem förlorade tidigt sin fader, och sedan hans moder ingått nytt gifte och styffadern, en handverkare vid namn Silber, ej kunde eller ville bekosta hans uppfostran, skickades han till Stockholm, där en farbroder, instrumentmakaren Göran Polhammar, tog hand om honom och lät honom gå i Tyska skolan. Men redan innan han trampat ur barnskolorna, måste han ut och tjäna sitt eget uppehälle, först på Kungshamnns herrgård ej långt från Uppsala, sedan på Vansta i Södertörn, och där i trakten fann den rikt begåfvade och kunskapstörstande ynglingen i kyrkoherden i Sorunda, magister Erik Dryselius, en intresserad och välvillig lärare, som gaf honom lektioner i latin, tidehvarfvets oumbärliga förmedlare af allt vetande, så att han, då omständigheterna medgäfvade honom att begifva sig till

UPPFORDRINGSVERKET VID BLANCKSTÖTEN.

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50, Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre, Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kanna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postansvar insändes.

Uppsala, var rustad att kunna tillgodogöra sig den akademiska undervisningen i skilda discipliner. Utpräglade anlag för de matematiska och fysiska vetenskaperna ledde honom emellertid att i främsta rummet ägna sig åt dem, och sedan han i professor Spole funnit en intresserad gynnare, fick han tillfälle att utveckla sina mekaniska färdigheter genom att iordningställa det astronomiska observatoriets instrument och reparera och sätta i gång altaret i domkyrkan, ett vida berömdt konstverk, som dock under hundra år varit obrukbart, därför att ingen urmakare förstått sig på det, men nu af Polhem klarades och förbättrades, så att det visade ej blott tidens vanliga lopp, utan äfven hela kalendariet, de stora årliga religiösa högtiderna och solens och månens gång o. s. v. Uppmärksamheten fästes sålunda på den unge, uppfinningsrike och händige mannen, och Karl XI, som förstod att sätta värde på dugligt och praktiskt folk, insåg, sedan Polhem inför Bergskollegium uppvisat modellen till en ny förgruifdriften afsedd uppfodringsmaskin, hans användbarhet och skänkte honom sin uppmuntran. Polhem blef anställd vid Falu grufva, erhöi sedan den för honom speciellt inrättade befattningen som bergsmekanikus, fick tillfälle att från midten af 1690-talet uppehålla sig flera år i utlandet för studier och utnämndes efter hemkomsten till direktör-mekanikus, och sedan följde under de närmaste decennierna utnämningarna till assessor och kommerseråd i Kommersekollegium, upphöjelse i adligt stånd, ledamotskap af Vetenskapsakademien m. fl. utmärkelser.

Att här lämna en detaljerad redogörelse för alla de uppfinningar och arbeten, som föranledde de sistnämnda och tid efter annan gjorde Christoffer Polhems verksamhet allt mer uppmärksammas och uppmuntrad, kan gifvetvis ej komma i fråga. Blotta förteckningen skulle taga stort utrymme i anspråk, utan må erinringarna begränsas till ett angifvande af hans förnämsta arbeten, om hvilka det i en gammal biografi bland annat heter, att "han inventerade såningsmaskin, tufplog, mullbråka, stenåka, hackelse- och tröskmaskiner, tegelbråka, dyrkfria lås samt förbättrade vattenkvarnar." Till dessa mer privata eller den enskilda hushållningen gagnande uppfinningar utförde han ett flertal arbeten i det offentliga, såsom det här ofvan nämnda uppfodringsverket i Falu grufva samt sluss- och kanalänläggningar, bland hvilka slussbyggnaden vid Söderström i Stockholm och de storartade men ofullbordade arbetena för Trollhätte kanal- och slussverk voro de mest betydande.

Om Polhems mångsidiga verksamhet och intressen bevarar för öfrigt eftervärlden talande vittnesbörd i talrika skrifter och afhandlingar af hans hand. Ett flertal af dessa återfinnas i den hufvudsakligen af Polhem och Emanuel Swedenborg åstadkomna tidskriften "Dædalus hyperboreus", vårt lands första periodiskt utkommande naturvetenskapliga publikation, som var organ för den af Erik Benzelius, Wallerius, Lars Roberg, Olof Rudbeck d. y. m. fl. lärda män år 1710 stiftade Vetenskaps-societeten i Uppsala, Sveriges äldsta lärda samfund. Äfven Vetenskapsakademiens handlingar innehålla åtskilliga "rön" af Polhem, som också författade och gaf ut flera böcker, såsom t. ex. "Samtal mellan en sonhustru och en svärmoder om åtskilliga hushållsären", "Vishetens andra grundval till ungdomens prydnad, mandomens nytta och ålderdomens nöje," m. fl.

Den sista augusti 1751 slöts, som redan nämnts, detta sällspordt verksamma och gagnande lif, om hvilket eftervärlden för öfrigt bevarar det vackra minnet, att det också var en ovanligt ädel, god-

DÆDALUS HYPERBOREUS.

Eller

Några Nya

MATHEMATISKA och PHYSICALISKA

Försök

Och

Önnerckningar

För år 1716:

Som

Welborne Herr Affell. Palheimer

Och

Andre Sinfre i Sverige

hafva giordt

Och

Nu tid efter annan til almen nytto lemna.

DÆDALUS en auras carpit, ridetque superne

Quos sibi Rex Minos struxit in orbe dolos.

Auras Arte tuâ sic tu; mi Dædale carpe,

Atque dolos ride quos Tibi turba struet,

Försläjes af Hofbröaren.

U P S A L A

hos Kongl. Maj: och Upsala Academiæ Hoff.
JOHAN. HENR. WERNER 1716.

FAKSIMIL AF TITELBLADET TILL DÆDALUS
HYPERBOREUS.

hjärtad och fridsam personlighets. Christoffer Polhem stod sålunda utanför frihetstidens partistrider och politiska slitningar. Han ägnade sina intressen, sin utomordentliga arbetsförmåga åt sina uppfinningar och allmännyttiga verk och framlede i öfrigt sina dagar i lugn och ro bland sina närmaste och vänner, till hvilka hörde många af det karolinska tidehvarfvets och frihetstidens främsta män. År 1691 hade han ingått äktenskap med Maria Hoffman, som bördig från Tyskland skänkte honom nio barn. Af dessa dog äldste sonen, Christoffer, vid sexton års ålder i Leipzig, en förlust, som gick fadern djupt till sinnes, och äfven de tre närmast följande barnen borttrycktes tidigt af döden, men de fem, som sedan följde, hunno mogen ålder och voro sonen Gabriel, hvilken liksom fadern var mekaniker och såsom mekanisk direktör och med titeln kammarherre fortsatte hans verksamhet, samt döttrarna Maria, gift med krigsrådet frih. Martin Ludvig Manderström, Emerentia, bekant som skaldinna och gift med hofrättsrådet Reinhold Rückerskiöld, Hedvig, gift med öfverjägmästaren Carl Gripenstierna, och Elisabeth, gift med kammarrådet Nils Sandelhjelm. Gabriel Polhem var ogift, och släkten utgick sålunda med honom på manssidan; men ättlingar af den store mekanikern fortleva ännu, nämligen i friherrliga ätten Manderström samt släkterna Ehrenstam, von Gegerfelt, von Schantz, Wrangel m. fl. De f. n. mest bekanta af dessa Polhems afkomlingar äro bröderna generalmajorerna Gustaf och Herman Wrangel samt professorn Evert Wrangel i Lund m. fl., hvilkas moder Karin Ehrenstam var sondotters sondotter till Hedvig Polhem, gift Gripenstierna.

Polhem hade under de senare decennierna af sin lefnad sitt stadiga hemvist i Stockholm och bodde i kvarteret Rosendahl på Södermalm, d. v. s. i den mycket förändrade trakt af den fordom med malmgårdar och trädgårdar uppfyllda del af Maria församling, som nu upptages af Adolf Fredriks torg och angränsande kvarter. Det Polhemska huset, som efter allt att döma låg på en stor och rymlig tomt, var beläget vid hörnet af Horns- och Björngårdsgatorna.

CARL FORSSTRAND.

Bergbestigning.

Af Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

DEN LILLA staden med de många likformiga gröna, gula och röda envåningshusen kom på allt längre afstånd. Slutligen såg Jörgen Kaller dem endast som brokiga jätteblommor på en grön äng, ty hvarje tomt hade sin lummiga trädgårdstappa, där syrener och guldregn just nu prunkade i full rikedom. Nedanför staden låg en liten stillsam och blank insjö med bugande vass vid stränderna och halfsofvande, bländhvita näckrosor strödda öfver det mörka vattnet.

Jörgens hand hade slappnat om näsduken, hvilken han viftat med så länge han sett skymten af släkt och vänner. Minst ett tjugotal glada, förhoppningsfulla röster hade sagt honom ett hjärtligt: "Lycka till!" Öfver någras tonfall hade rörelsen lagt en viss sordin, hvilken ofrivilligt klang som ett mollackord midt i jublet, men dock icke tungt. Hur skulle något kunna vara tungt i dag, när stadens egen telning, den flitige studenten och författareadepten Jörgen Kaller, den fattige organistens äldste, skulle som stipendiat draga ut i världen till underbara trakter, fjärran från hemmets trygga idyll. Hans tunna första volym, tryckt på dåligt papper på tidningens tryckeri därnere i Klostergränden och distribuerad i största anspråklöshet, hade på sina få sidor sagt just det man på högre ort ansåg, att ungdomen kunde ha godt af att höra, och så kom det sig, att "Toner" blefvo till en samlad melodi för den unge: en rätt smickrande uppmärksamhet från kritikens sida och ett minimalt stipendium till uppmuntran för fortsatt diktning i samma anda.

Han hade känt det så underligt, när han först höll de prasslande sedlarna i handen. De tyngde som ett koppel, hvarifrån han icke hade rätt att slita sig. Grefven, som förordat hans lyriska primörer hos herrarna i Stockholm, skref högst egenhändigt och kartlade hans framtid. Det och det väntade sig staden af honom. Han var nu en ungdom, som man hoppades skulle gå uppåt diktningens höjder, alltjämt mot renare luft.

Lilla utslitna och lifsbrutna mamma grät af glädje öfver det vackra brevet. "Min käre gosse, jag som alltid tyckt, att du suttit och kluttrat i onödan, och nu säger själfva grefven, att du kan komma dig fram på skriferiet."

Pappas belåtenhet var mera bredaxlad lugn: "Ja, kan tocket där versmakeri föda sin karl, är det ingenting att klandra. Men du får vara flitig förstås. Hur pass många så'na där bitar kan du smeta ihop om dagen?" —

Han sitter i sitt kupéhörn och vet, att han skall känna sig tacksam och glad — inte bitter och hård i sinnet. Hans utmärkelse har ju öppnat ögonen på dem därhemma. Utan den skulle ingen trott på hans talang. Penningen värdesatte den; *då* fick den stämpeln. Han rädde inte för det. Tårarna stucko honom plötsligt i ögonen som hvassa nålar. Han ville icke låta dem falla utan trängde dem tillbaka. Nu skulle han bara tänka på, att han styrde kosan ut mot världen, mot den stora konstens högsäten, där hans skönhetstörst kunde släckas, hans längtan hvila vildfågelsvingarna. Fem veckor hade han på sig.

"Och så få vi något nytt, vackert till julen," hade farbror doktorn sagt faderligt beskyddande. Han hade deponerat en 100-krona i Jörgen Kallers poesifond. Aktieutdelning förväntades.

Jörgen blef plötsligt het och såg sig omkring på sina hyggliga och anspråklösa medpassagerare som för att afvinna dem någon origina-

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige *portofritt*:

Idun 1892	2: —	Iduns julnummer 1898	0: 20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	1: —

LÄS!

litet. Redaktören för Stadstidningen hade vid afskedet hjärtligt tryckt hans hand och sagt: "Skrif nu en liten treflig resebit eller ett poem med kläm i, så ska vi gärna taga in det. Herr Kaller kan påräkna något honorär."

Den unge stipendiaten stirrade som genom kikare än ut på landskapet, än omkring i kupén, och han mindes H. C. Andersens saga om "Den flygande kofferten". Egentligen var det just en sådan besynnerlig koffert han fått till sitt förfogande, och han finge sköta den förståndigt — icke lägga tankens och ungdoms-glödens brännbara och explosiva ämnen i den; då toge hela luftfärden en ända med förskräckelse.

[Midt emot honom satt en glad ung flicka. Hennes ansikte var en enda samling af små muntra solfläckar, men djupt inne i de grå ögonen bodde ett blidt och tryggt allvar. Plötsligt öppnade hon sin enkla resväska, tog fram ett vackert, rödblommigt äpple och en bok.

Han spratt häftigt till. Det var ju hans bok, "Toner". Nu var hela hans uppmärksamhet fångad. Han ville af flickans minspel se hvad intryck dikterna gjorde. Med friska, hvita tänder bet hon af äpplet — njutningsfullt — åt och läste.

Jörgens ögon gledo förstulet åt hennes håll. Att hon tyckte om äpplet var tydligt; det var snart uppåt, men om hon tilltalades af boken, var icke lika lätt att utgrunda. Hennes röda läppar slötos fast och bestämdt. Nu läste hon dikten: "Till henne jag drömmer om."

"Tankarna väfva den skiraste slöja
kring anad lycka, kring kärlekens namn,
svepa den smekande, stilla och hägnande
om henne, som aldrig jag vaggat i famn..."

Hon ler litet, läser vidare. Nu är hon inne på de episka styckena till fosterlandet. Han vet, att han lyckats bäst med dem, och blir en smula öfverlägsen. Sådant förstå inte unga damer! — Nu stoppar hon ned "Toner" till diverse toalettartiklar och ett paket, hvilket tycks innehålla smörgåsar.

Fönstret, som hon vill draga upp, krånglar, och detta ger anledning till närmande från hans sida. Först hjälp med fönstret, så ett par inledande ord om väder och vind och sedan — med hårdt klappande hjärta:

"Fröken läste en bok nyss, som — som jag hört talas om. Hvad tyckte ni?"

"Åjo! Jag förstår inte poesi så bra. Den är litet för mycket putsad."

Hans örsnibbar bränna.

"Hur menar ni?"

"Jo, den är så rysligt riktig och prudentlig. Inte ett enda litet snedsprång. Är det inte Rydberg och Tegnér och Runeberg och alla sådana där storgubbar bakom? Det är inte unga, sprudlande toner, inte."

Jörgen smäller nervöst med gardinremmen.

"Om jag inte skrivit efter stora mönster hade ingen läst mig," svarar han häftigt.

"Ni — är ni författaren?"

"Ja."

"Å — så lustigt! Att jag skulle få se er!" Hennes strålande leende bländar honom. "Ni skall väl skriva mera — skriva något riktigt — en roman, säg?"

"Jag vet inte — det skulle väl bli om er då," skämtar han, medan det sticker som små hvassa taggar i hans inre, ty det är första gången han hört någon ung människa, främring för staden, beröra hans författarskap. Han känner det, som om han hölle på att glida ned från den lilla, lilla bit af Parnassen han trott sig ha klättrat uppför.

"Inte duger jag till stoff — jag är för pro-

saisk. För resten skall jag byta tåg vid nästa station."

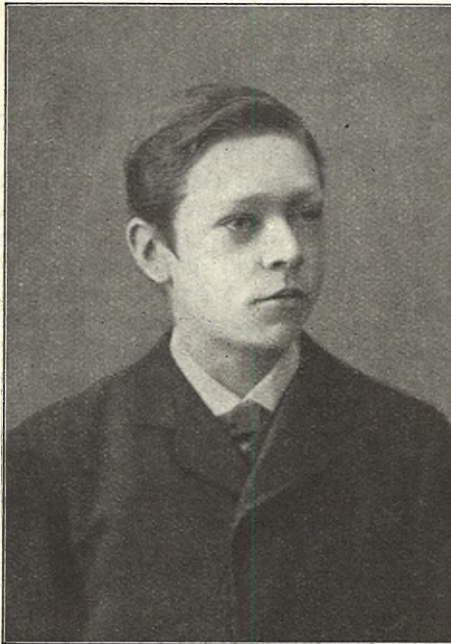
Han lutar sig fram emot henne.

"Jag tror, att ni är sanningen, fröken. Säg nu, innan vi skiljas, fanns det något ni njöt af i 'Toner'?"

"Ja då — det var rysligt vackert alltihop. Det måtte vara vådligt svårt att få rim. Jag vet bara, hur jag får knoga, när jag skall skriva julklappsvers."

"Det är inte heller det lättaste," medger Jörgen stelt; han önskar plötsligt, att han kunde få taga sina stackars "Toner" ur hennes väska. Det svider inom honom af ångest för deras vidare öde. De äro dock *hans* tankar, *hans* känslor. Världen, är det hon, den unga flickan, eller är det de gamla välvilliga herrarna därhemma, som skickat ut honom för att förkofra sig? Åh, hvarför, hvarför skall han ha denna beroendets black om foten, hvarför får han icke sjunga som det lyster honom? — Då skulle kanske den unga flickans ögon mörkna i förståelse och tusen, tusen af dem, som ha röda hjärtan, samlas om hans dikter. Detta har han drömt så ofta: en bräddfull pokal af yrande glädje, en bottenlös brunn af smärta, men icke det jämnstrukna! Men den lilla staden och det lilla samhället tyckte ej om "öfverdrifter", så hade han ridit Pegasen i skridt, och nu satt han här på ett framrusande tåg och tyglade sina skälfvande nerver med hägkomsten af hvad han var skyldig de mäktiga, hvad allt han hade att tacka för.

Mitt första författarskap.

HJALMAR SÖDERBERG PÅ 1880-TALET.

OM MITT *allra* första författarskap minns jag ingenting — det ligger för långt tillbaka. Men i mina gamla gömmor har jag hittat ett poem, som jag skref då jag var skolpojke och insände till tidningen Budkaflen — det var på den tiden, då Jörgen var krönikör där, och jag tyckte att Buskalfven (som tidningen populärt kallades) var den stilligaste tidning som fanns... Men poemet blef af något outgrundligt skäl refuseradt.

Här är det:

VIK!

TYST ÄR NATTEN. Blott ett eko af ett fjärran larm sig tvingar till vårt öra och förklingar mellan kojor och palats.

Nyss de mörka molnen veke och ur brustna skyars skara gjutas månens strålar klara öfver torg och tempelplats,

gnistrande mot snöns kristaller glänsande med isblått skimmer än mot kojans furutimmer, än mot dömens dystra prakt.

Sakta mot portalens galler dallra de och uppåt fara — här en ensam, där en skara under andlös dödyst jakt.

Nu kring tornets fönsterbågar dansa de i ring och hasta att en rastlös ljusflod kasta i dess skumma inres natt,

där den knappast smyga vågar ibland vrår och mörka vindlar, helga råttor, fromma spindlar, som ta fromma malar fatt.

Men hvad nu! Du darrar, stråle! Ser du spöken, son af ljuset? Hör du af en ande suset, här bland spindlar, möss och mal?

Ah, jag ser! Jag ville småle åt min fantasi, men känner rysningar, och pulsen bränner... ögat här står utan val.

Under malmens spruckna skifva sitter du på murken trappa, i skolastens vida kappasvept från hufvud och till fot.

Intet kan ditt öga lifva, ingen glans finns i de blickar, dem du dystert hotfull skickar vida öfver jordens klot.

Tusenårigt damm betäcker pergamentet på din panna; vinden gnisslar Hosianna i ditt öra hvarje kväll;

våren all naturen väcker, sommarn grönskar, hösten glöder, vintern deras prakt föröder — du är kvar i tornets cell.

Dock, kring världen vida bär du dina bud till jordens söner: »fingren radband — läsen böner!» Ande — ah, jag känner dig!

Medeltidens demon är du, som från templets skumma iden spänner dina klor i tiden och förklarar ljuset krig.

HJALMAR SÖDERBERG.

Nya Drottningholm

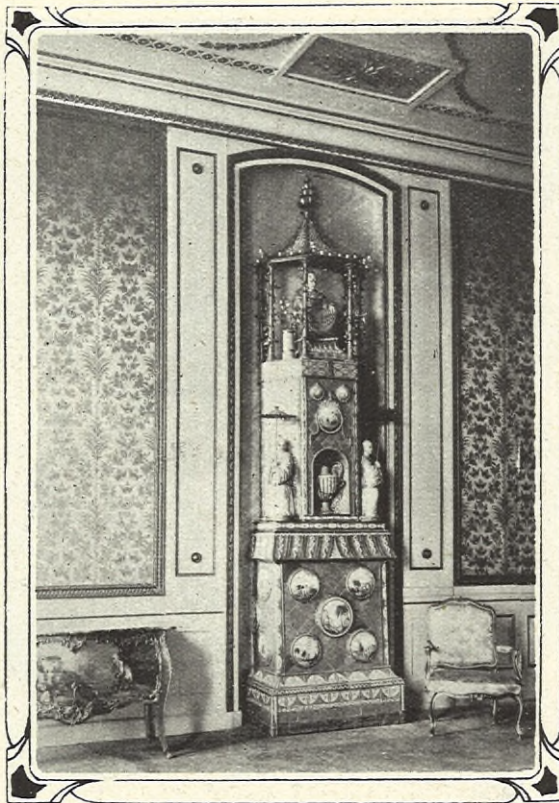
DROTTNINGHOLM eller det svenska Versailles, som slottet af franskbeundrande svenskar gärna benämnes, har i dagarna blifvit vårt konungapars höstresidens, efter att nu i det inre ha genomgått en afsevärd omdaning hvad de olika salarnes montering beträffar.

Öfverintendenten John Böttiger har med sin kända sakkunskap och smak ledd denna nu i det närmaste fullbordade omdaning, och för ett par dagar sedan hade ett antal representanter för hufvudstadspressen förmånen att få bese slottet i dess nya skick under öfverintendentens ciceronskap.

Drottningholms slott är, som bekant, ett verk af Nikodemus Tessin d. ä., och byggdes på uppdrag af Karl X Gustafs änkedrottning Hedvig Eleonora. Dess grund lades 1661, men fullt färdigt blef det ej förrän i början af 1700-talet.

Slottet torde vara ett af Sveriges vackraste byggnadsverk, på samma gång det frapperar genom sin enkelhet, sin klarhet i anordningen af de olika byggnadsdelarna och sin måttfulla dekorativa utsmyckning.

Inledningsvis nämnde öfverintendenten B., då han demonstrerade rummen, att det legat vikt uppå att sammanjämka de båda stilarerna barock och rococo vid restaureringen. När man skall gripa sig an med ett restaureringsarbete som detta, har man ungefär samma känsla som då man står inför en gammal kär och vördad familjemedlem, hvilkens lif man skall söka jämka i enlighet med en senare tids vanor och tänkesätt. Det gäller därvid att så myc-

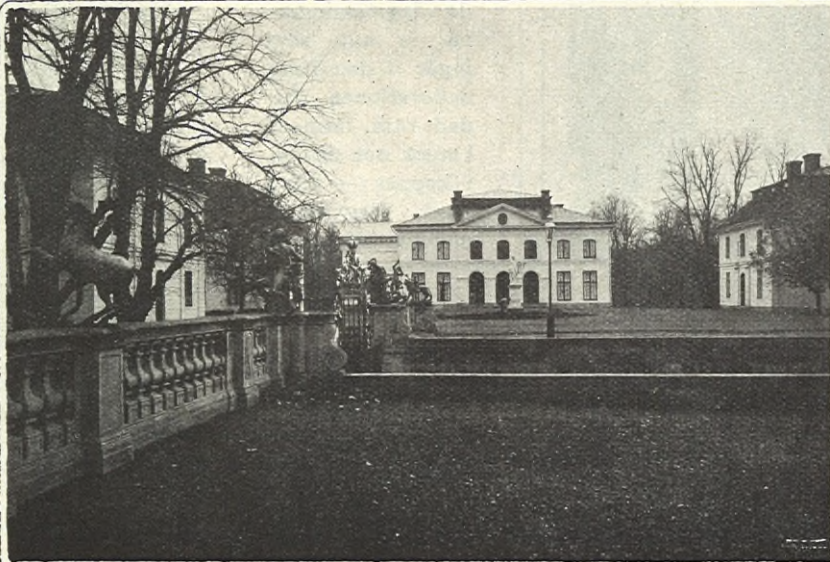
KAKELUGNEN I KINESISKA SALONGEN.

ket som möjligt bevara det gamla, så att förändringen ej framkallar disharmoni. Det är ett sådant tillvägagående vi nämna pietet. Men det är både dyrt och obekvämt att restaurera med pietet; att det kunnat ske här i den omfattning som syntes, var i främsta rummet att tillskrifva konungens och drottningens varma intresse för saken. För att äga ett rättesnöre vid restaureringen har man måst begagna sig af inventarieförteckningarna i slottsarkivet, ty ytterst litet af de ursprungliga möblerna finnas numera kvar. Att återställa hvarje rum i dess forna skick har heller icke låtit sig göra. —

Efter att ha inkommit i stora vestibulen gå vi in till höger i ett rum, Södra drabantsalen, hvars väggar prydas af förträffliga hundbilder, målade af Ehrenstrahl. De framställa Carl XI:s "välrenommerade" jakthundar och äga betydande konstvärde.

Så ha vi stensalen, hvilken fått sitt namn efter golfbeläggningen, som består af ölandssten. På Hedvig Eleonoras tid användes detta rum som matsal, men är nu biljardsal. Efter att ha passerat terummet med sin nya möbel i 1600-talets stil, komma vi in i matsalen, prydd med taflor af Ehrenstrahl och en buffet i barock köpt från Mälsåker af Oscar II.

Carl X Gustafs galleri, hvilket tjänar som matsal, då ett större antal gäster äro inbjudna, förenar hufvudbyggnadens norra och södra delar. De tapeter, som här pryda långväggen, framställa Carl XI:s bataljer. Här ha förut funnits af Johan Filip Lemke utförda väggmålningar framställande Carl X Gustafs fältslag, men en

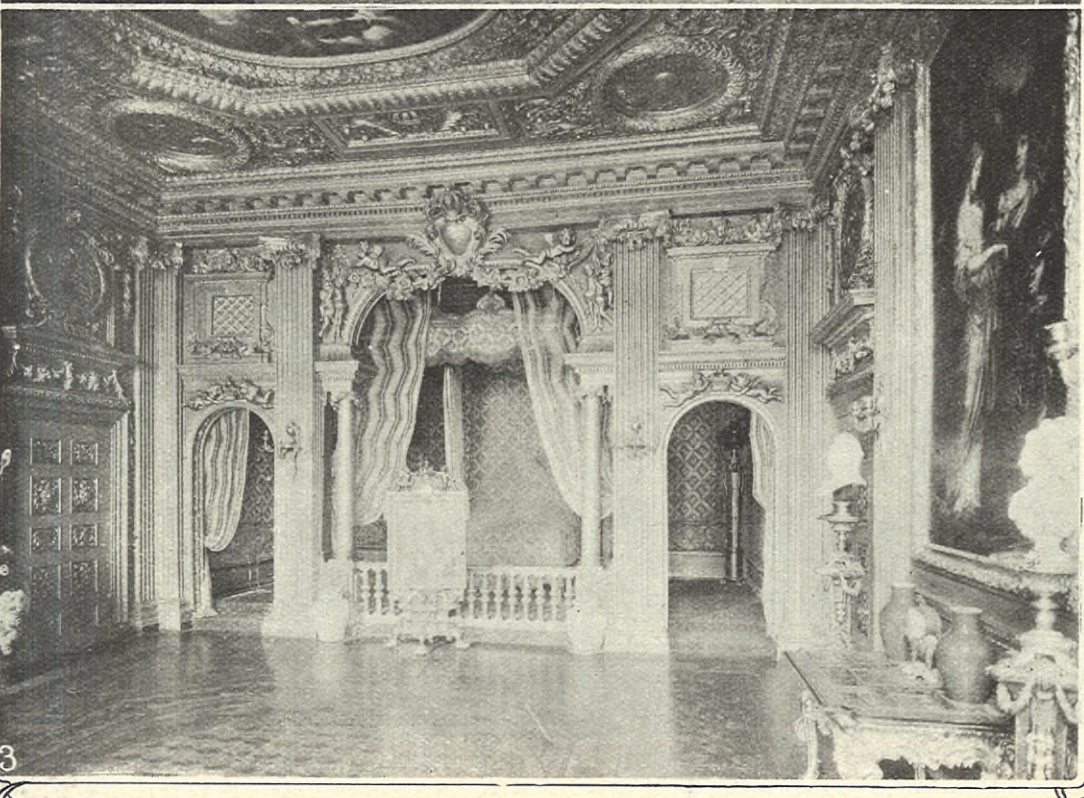
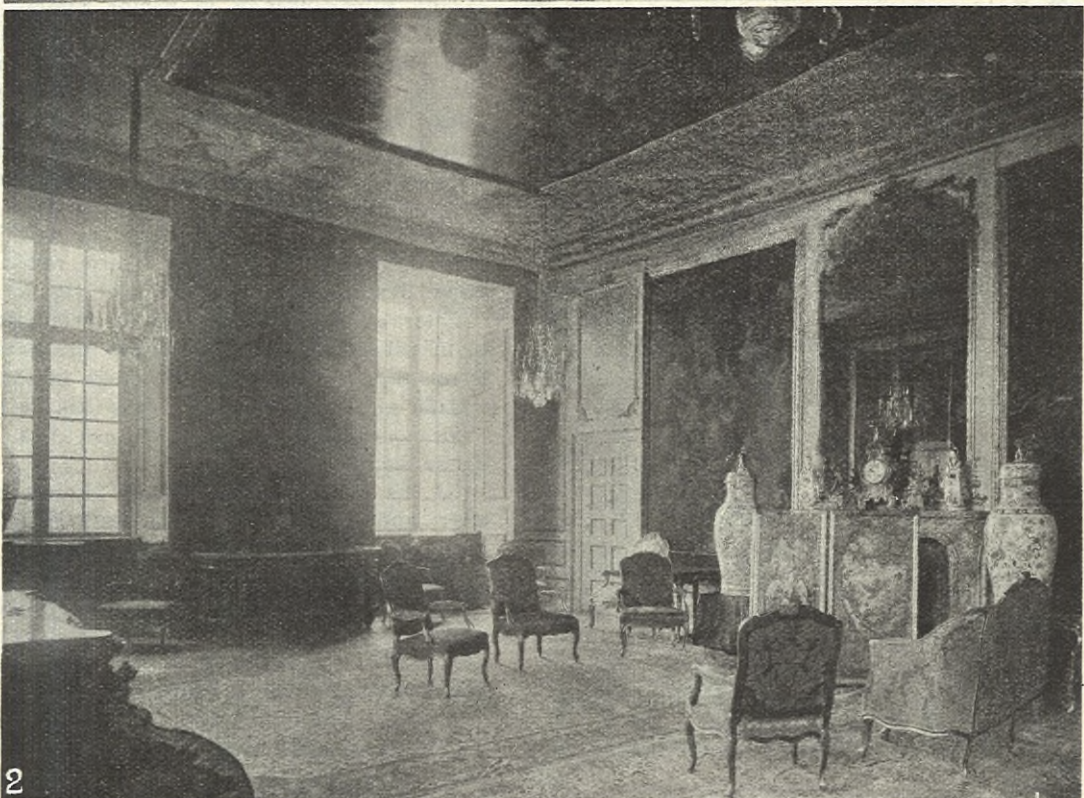
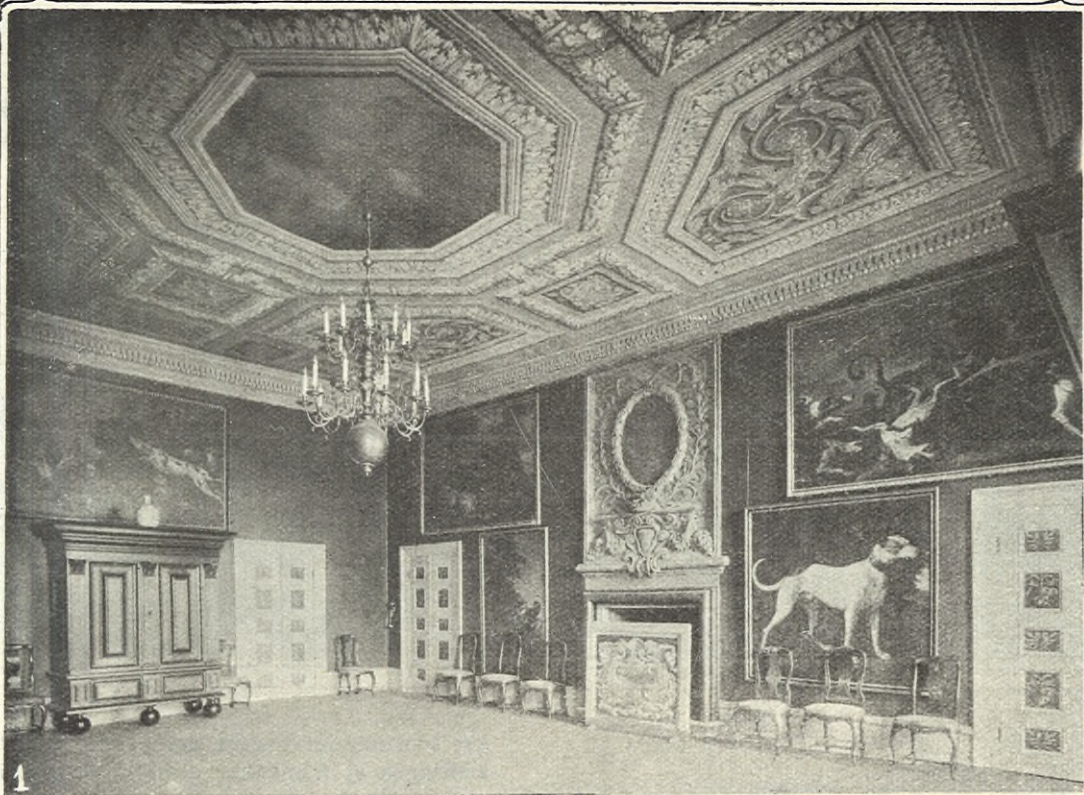

GUSTAF III:S TEATER SEDD FRÅN PARKEN.

SVANDAMMEN I SLOTTSPARKEN.

viss högvälboren fröken tog en gång i välvist rengöringsnit och behandlade målningarna med rotborste och tvål, och man kan förstå, att resultatet ur konstnärlig restaureringssynpunkt blef mindre lyckligt.

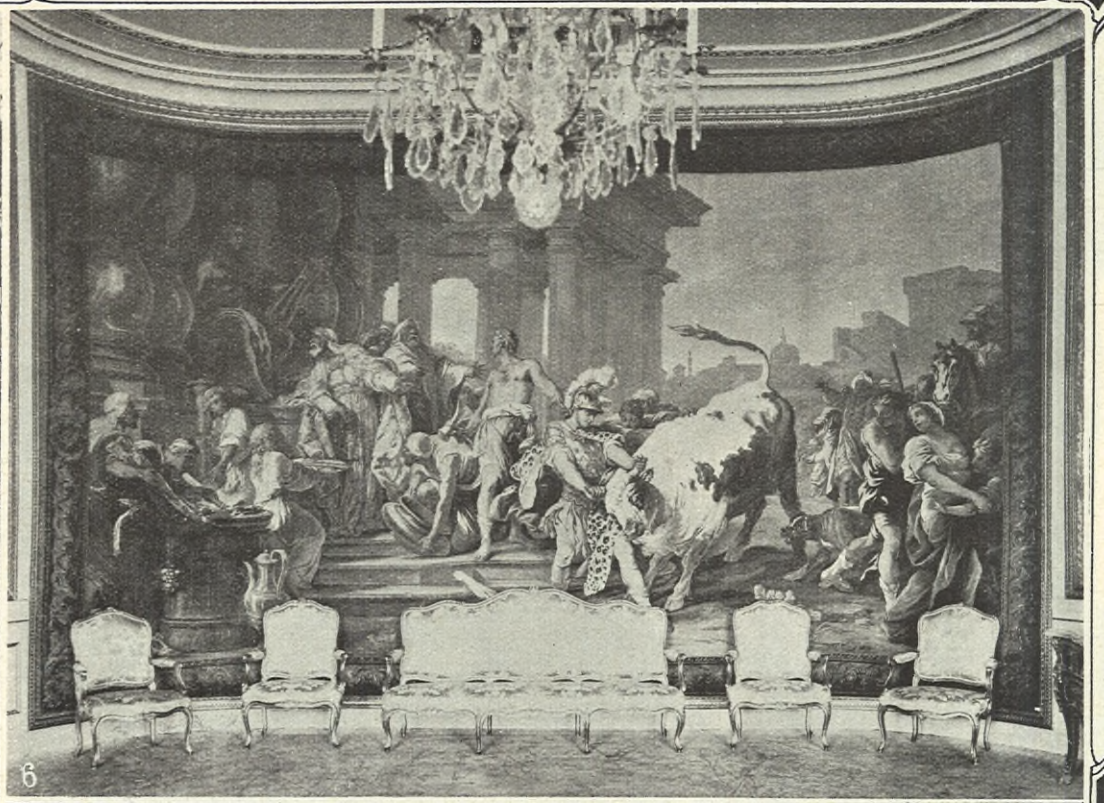
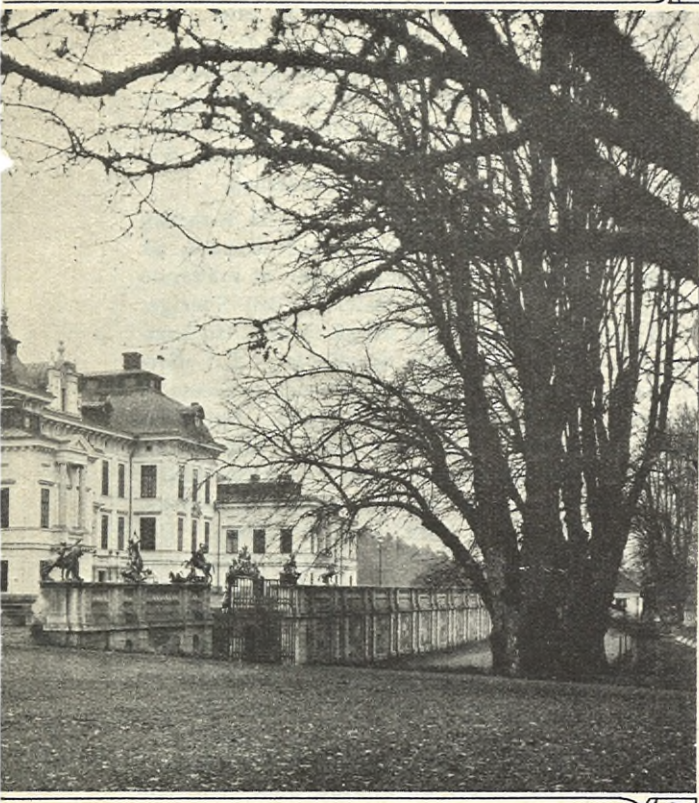
Till Drottningholms främsta praktrum hör den s. k. Kinesiska salongen. Här äro väggarna betäckta af väfnader, hvaribland märkes en gobelin i stora proportioner, framställande "Teseus offerande den maratoniske tjuren" och i slutet af 1700-talet mästerligt väfd vid gobelinfabriken i Paris efter en tafla af fransmannen Carle von Loo. Till rummet hör en hel del japanska och kinesiska porslinsföremål och en kakelugn med kinesiska motiv, hvilken dock är tillverkad i England.

Ett annat af slottets praktrum, ja, vi kunna godt säga det dyrbaraste af dem alla, är den kungliga paradsängkammaren eller, som den också kallas, Gustaf III:s sängkammare. Detta gemak äger en skulptural utsmyckning af stor skönhet. Där finnes ej ett enda måladt ornament. Med undantag af de stora, af Ehrenstrahl utförda väggmålningarna, är allt, som ingår i den fasta dekorationen, snidadt i trä, formadt i stucc och drifvet i koppar — allt i stark förgyllning mot mattblå grund.

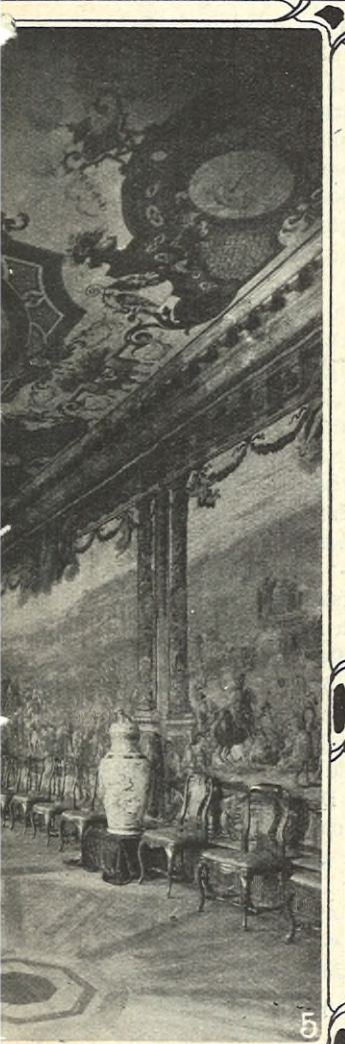
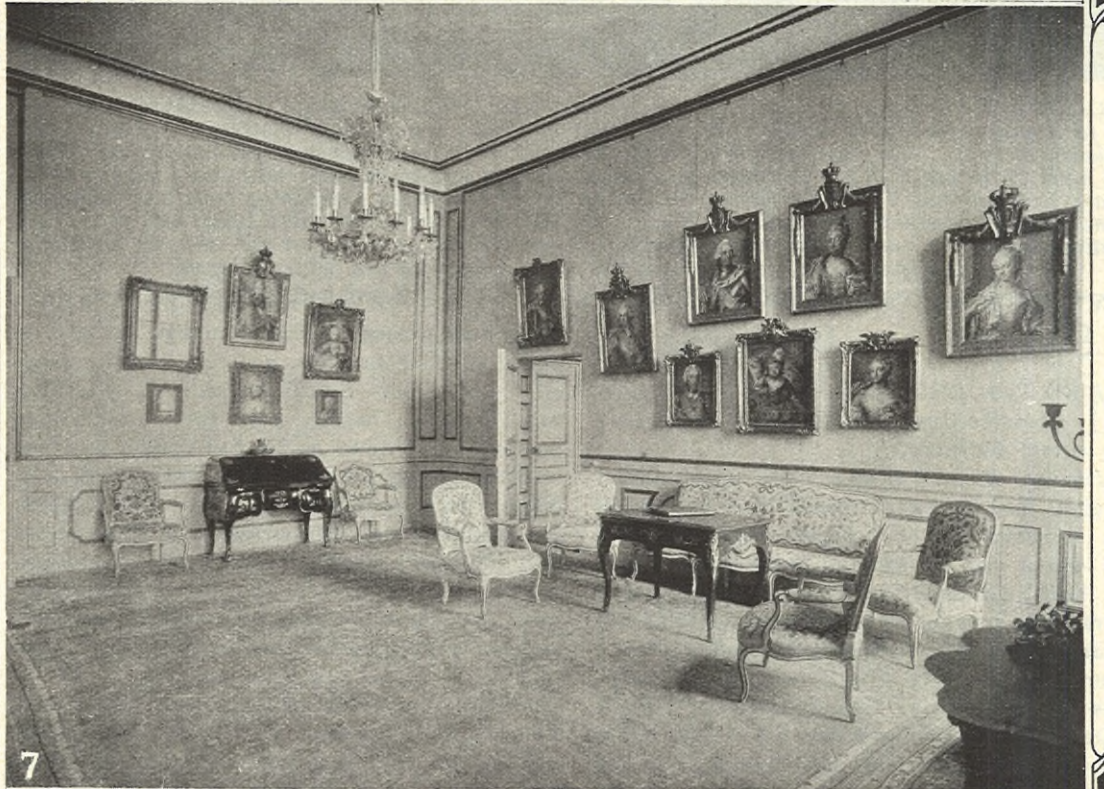
1. Södra drabantensalen. 2. Ehrenstrahlska salongen.
3. Gustaf III:s sängkammare. 4. Slottets fasad åt parken.
5. Carl X Gustafs galleri.

Wm

Ett vackert gemak är också Ehrenstrahlska salongen med sin rococomöbel och sina taflor af Ehrenstrahl, däribland ett porträtt af Hedvig Eleonora som regentinna.

Vidare är att märka konungens skrifrum med Gustaf III:s skrifbord af Haupt, drottningens skrifrum, äfvenledes med ett Haptskrifbord, en fin brysseltapet och ett porträtt af Gustaf III som ung. Vidare drottningens salong med en utsökt uppsats af Meissenporcelain och på väggarna ett antal Lundbergska pastellporträtt af Lovisa Ulrika m. fl.

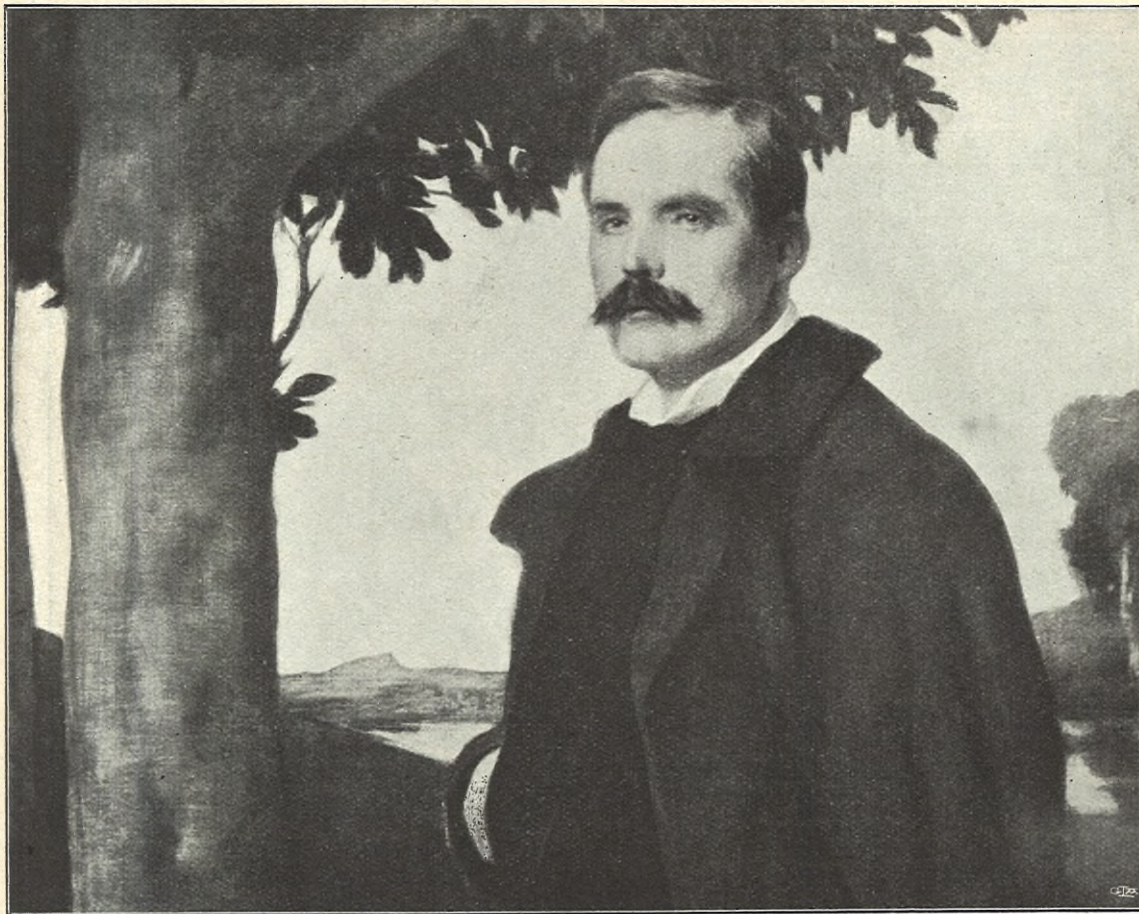

Dessa kortfattade rader jämte våra här meddelade Drottningholmsbilder torde ge våra läsare en antydning om, hur vårt konungapars landresidens nu ter sig efter omdaning. Slottets yttre har också vederfarits en välbehöflig uppputsning, och de stora gallergrindarna med Hedvig Eleonoras monogram, genom hvilka man träder in i parken, stråla af nytt guld i höstens gråa dager.

Vid denna årsens tid är Drottningholm mer än eljes en rogivande vistelseort, och det är af denna landtliga stillhet vårt konungapar nu ämnar draga nytta.

6. Gobelängen i kinesiska salongen, framställande "Teseus offrande den Maratoniske tjuren".
7. Drottningens salong. 8. Konungens skrifrum.

NOBELPRISTAGARE i fysik är professor Wilhelm Wien i Würzburg född i Ostpreussen 1864. Det forskningsområde inom hvilket han gjort sina förnämsta upptäckter är optiken och läran om den strålände energien. Den mest bekanta af hans upptäckter är den efter honom benämnda Wienska lagen, med hjälp af hvilken man kan uppskatta en strålände kroppes temperatur, utan att insticka någon värmemätare i densamma. Denna uppfinning har fått en mycket mångsidig användning inom den tillämpade vetenskapen, för tekniska ändamål. Medels samma idé kan man äfven mäta solens och stjärnornas effektiva temperatur, sålunda är solens effektiva temperatur 6,000 grader. Det har visat sig att många nya vetenskapliga upptäckter och rön kunna byggas på den Wienska lagen.

Spalten om böckerna.

MED STOCKHOLMSROMANEN *Fata Morgana* föreligger nu avslutad Henning Bergers trilogi *Drömlandet*.

Henning Berger väckte först uppseende, i enlighet med den goda svensk han är, genom sina utomsvenska skildringar. Eller får det inte anses som en sanning, hvilken icke tarvar bevis, att den resenären ser djupast, med dagar och skuggor i ett främmande folks anletsdrag, som äger makt att jämföra dem, i sammanbiten smärta eller låtsadt hån med hemmets aldrig glömda, väna och fjärran gestalt.

Det finns heller ingen som vet så hvad längtan vill säga, som en landsflyktig, och det finns ingen stockholmare med daglig tillgång till denna stads underbara utsiktspunkter, gator, torg, promenader och restauranter, hvilken så med sin själs ögon skådar den lockande och bedårande staden i all dess oförliknelighet, som den, hvilken af omständigheterna förmåtts att mer eller mindre afgjort skudda dess stoft af sina fötter.

Af dessa betingelser tillika med några andra ej oväsentliga: en stil, som på sitt område når ett onekligt mästerskap och en skapareglädje, som ibland verkar med eruptiv kraft och då blir oemotståndligt medryckande, har trilogien *Drömlandet* framgått.

Dess första del, som bär hela verkets namn, utkom för två år sedan och gjorde Henning Berger till en kär, varmt erkänd och beundrad skildrare för många, som intill den stunden stått främmande för hans författarskap. Ty i detta underliga land, där kännetecknet på ett sant medborgareskap i många fall utgöres af ett momentant behof att afskudda sig alla rasmärken, finns det äfven människor, som närmast känna sig förolämpade öfver tilldragelser och landskap, som måste förläggas utom hufvudstadens fyra tullar. Alla de människorna frässade i *Drömlandet*, i lilla Norrbro, gamla

Helgelandsholmen, gamla kungliga stallet och gator, gränder och hus, som nu ha bytt namn eller äro rifna. Stockholmare af färskare datum förmådde kanske inte fatta den finaste bouquet'en af detta gamla Stockholm, men bekvämlade aldrig, att den fanns där och att den måtte verkat snarast berusande. Den förledde ju gamla damer och herrar, som länge sedan nått öfver svärmeriets stadium, till dityramber.

För dem, som stodo utanför förtrollningen, som det dårande Stockholm själft varit författaren behjälpligt att knyta, fanns ändå tillräckligt i boken att göra den till en litterär händelse: vaktmästarefamiljernas epos, den Larsonska arfhistorien, en odödlig begravningsmiddag på du Nord, morfar och mormor Dreschel och den unge Helge Bendels kväljande längtan efter drömlandet.

Hos stilen anmärktes en för den oförberedde i början öfverraskande Zolask massverkan, ett öfvervåldigande hopande längs hela sidor af miljöföremål, nedklatschade i effektfulla färgklickar eller insatta med kraftiga penseldrag.

Trilogiens andra del *Bendel & Co* var möjligen en missräkning för fanatiska stockholmare, men knappt för någon annan. Under-teknad är benägen att sätta Chicagonovellen mellan de två Stockholmsskildringarna konstnärligt högst. Den håller läsaren bunden liksom med ett mardrömsgrepp om hjärnan alltifrån första sidan, där han slungas in i en snöstorm öfver Chicago och genom hela boken, där Helge Bendel lever sitt fattiga, hetsade lif som den stora Kenyonlinjens obefordrade bokhållare, medan han alltjämt drömmer den ständigt svikna drömmen om lyckolandet och suges af en verkligare och mer förtärande längtan hem till Sverige. Boken är icke utan tendens och syftet sammanfaller med föreningens mot emigration. Svensk-amerikaner ha anmärkt, att svartmålningen är orättvis, men det intresserar oss knappt för ögonblicket, om

Chicago erbjuder större möjligheter för företagsamma svenskar att göra karriär eller icke. Hvad det här gäller är det oemotsägliga i all konst: verkligheten sedd genom ett temperament, och det torde icke kunna förnekas, att Henning Berger med konstnärlig ärlighet återgifvit sitt eget personliga Amerika, som däremot möjligen icke är herr Petterssons.

På sista sidan i *Bendel & Co* står Henning Berger, förlåt, jag menar Helge Bendel, på ångaren, som genom gröna vidder af vråkande vågor för honom mot väster — till Sverige.

Trilogiens sista del är alltså förlagd till hemlandet, nogare bestämdt Stockholm. Ett oförlikneligt land, en oförliknelig stad, det veta vi redan. Det är bara ett som fattas. Det finns inga svenskar. Det finns herrar, som dricka punsch eller modernare drycker, skrifu växlar och sköta affärer pr telefon, allmänna och riks. Detta faktum lär vara allmänt känt. Det har blifvit galgfågelkvickhet och jargong, men Henning Berger har gjort det till konst. Bör han tackas eller tillbakavisas och förnekas?

Bokens miljö är ett färgglänsande och solstrålände modernt Stockholm från hetsommaren 1911. Strandvägen i sol, Söders höjder, Kastellholmen, Slussen, Stadsgården, Operaterrassen, Djurgården och återigen Strandvägen i sol, hvit som krita, en inetsad bild, som man inte glömmar och som midt i höstrusket verkar som en värmebölja.

I denna miljö af Stockholm och stockholmare rör sig Helge Bendel tio år efter sin återkomst från Amerika. Han är rik (genom olyckligt gifte), äger hus vid Strandvägen, har lagt sig till med svenskt alkoholhull, är neurasteniker, medintresserad i en tvetydig fondmäklarefirma och underkastad pinglet af ett okänt antal telefonapparater, med ett ord han är stockholmare.

Helge Bendel är emellertid ännu något annat. Han fortsätter trots allt att ännu vara drömmare. Men han är som sin upphofsman en mindre vanlig förening af drömmare och verklighetsmänniska.

Jag har inte förmånen af författaren Henning Bergers personliga bekantskap, men jag tänker mig honom som en herre med genomträngande skarp blick, som i en handvändning hinner granska och bedöma alla enskildheterna i ett projekteradt affärsföretag eller räkna öfver och värdesätta alla smårätterna på ett prima svenskt smörgåsbord och konstatera om akvaviten serveras med rätt temperatur — men som i nästa ögonblick kan bli liksom borta, seende långt förbi hvad vanliga ögon skåda — hans aldrig glömda längtans land, *Fata Morgana*, *drömlandet*.

En så underlig affärsman är också Helge Bendel, att han utan en suck offrar det underbara svensk-amerikanska miljonföretaget *Södra Palats* för det han i dess ingångsport möter en ung och ljuf kvinna, hvars ögon i den stunden tyckas honom återspegla *Fata Morgana*. I olikhet till Helge Bendels föregående drömmar visar sig inte denna, den sista, vara en villa, fast hon för läsaren, det måste erkännas, förefaller tämligen osannolik — en ädel och sällsynt blomma vuxen på en afskrädeshöj — men sådant lär ju förekomma, och naturligtvis måste företeelsen vara oändligt tilltalande för drömmare. Och när stormen gått öfver fondmäklareaffären, sopat bort den Bendelska förmögenheten och den engelska miljonfrun välvilligt afvikit, när Helge Bendel slutligen lyckan med Yrsa Holm, som liknar en Domenico Ghirlandajo, ett porträtt af Giovanna Tornabuoni.

Allt detta är just så som det måste och bör vara, när författaren heter Henning Berger. Den fantastiska drömmen måste i ett visst gifvet ögonblick sätta sig på verklighetens plats. De raffineradt realistiska skildringarna af symptomen på whiskyförgiftning och värmeslag, af

torghandel och middagsbord försvinna för dikten om en kärlek, som knappt hör till denna jorden.

Och bokens sista sida är en dikt om fönstret, det ensamma fönstret, som lyser i natten och som "varslar om ett hem, om en hand, som vill fatta den andres, en jordisk strimma ljus mot natten, som i sin spegel håller stjärnornas drömland".

Med fullbordandet af dessa skildringar har Henning Berger skänkt oss ett betydande och egenartadt verk med en stark personlig prägel, prägeln af en människa och konstnär, som tillkämpat sig sin rätt att af tillvarons kaleidoskopiska syner välja och utforma dem, som för honom betyda äfventyret och sagan i den förtrollade skogens djup.

GERTRUD ALMQVIST.

Sparsamhetsfrukosten.

Tredje prisskriften.

MIN SPARSAMHETSFRUKOST gick af stapeln i onsdags. Idéer och beräkningar voro mina egna, men deras förverkligande måste jag på goda grunder anförtro min kokerska. Äfven hon hade hört talas om Iduns uppmaning till husmödrar och deras adjutanter och genast från början — trots våra högt uppdrifna matpriser — anlagt en ljus och förhoppningsfull syn på tingen. Mina gäster voro tre äldre damer, visserligen sedan gammalt välvilligt stämda mot mig och mitt hus, men därjämte otvivelaktigt hvad man skulle kunna kalla "matgummor". Nämn mig en prostinna, den där och är teologie doktorinna och bullat upp vid oräkneliga biskopsvisitationer, som ej vet på en prick, hur allting i matväg skall vara! Inte *kritiskt* anlagda, men med vissa anspråk och i somliga afseenden ganska "noga". Härom tyvärr mera mot slutet.

Vidare deltego i frukosten två matfriska skolbarn, och värdinnan var den sjätte personen.

Akten inleddes med smörgåsar på franskt bröd, med "pålägg" från två assietter, kokt rimmad skinka och leverpastej. Härtill dracks mjölk eller lagerdricka. Så serverades en omelett med stufning af färska räkor, hvilken vann gästernas hörbara bifall. Den efterföljdes af små kotletter, formade af kalfärs, utökad med en aning stöttskorpor samt kryddad och väl arbetad — ack, *mycket* hänger härpå! — med ett ägg samt gräddmjölk. De serverades med persiljeströdd potatis och saltgurka. Sedan inbars efterrätten.

Vid denna punkt af måltiden började från olika sidor af bordet höjas små diskreta utrop: "Har du *råd* med detta? Går det verkligen ihop för dig?" Dessa uttryck af undran och varning för att lefva öfver tillgångarna hade troligen under andra omständigheter varit af föga lycklig effekt, men vid en lunch af detta säregna slag voro de ju fullt befogade. Jag försäkrade de oroliga, att mina kalkyler voro lika bergfasta som en astronomie professors. Hvarpå tanterna lugnade åter fattade sina redskap och angrepo äppelkompotten. Det var ljusa, lagom mjuka, helkokta äpplen, som täckts af ett lager blekrödt gelé, åstadkommet medels gelépulver från Svenska hem — en riktigt frisk och god dessert.

Sist följde kaffe, en från början ej dyr sort, som dock nu är uppe i kr. 2: 20 pr kilo. (En liten parentes — kaffets kvalitet spelar naturligtvis en betydande roll, men lika viktigt är, att kaffepannan kokas ur *hvarenda* dag.) Till detta kaffe — 10 koppar beräknadt, barn få ju inte påtår, böra knappast ha "tår" — var ju "dopp" strängt taget obehöfligt. Men när nu "anslaget" hade räckt så bra, hvarför skulle man då neka sig en liten assiett med ettöres spritsar och engelska pepparkakor från ett hembageri vid Regeringsgatans öfra ända, udda nummer? Det gjorde vi inte heller.

Och äfven maten räckte. Alla blefvo mätta — *angemänt* mätta, hade de till och med den godheten att säga. Och *caput familiae*, som kom hem kl. 4 och på morgonen uppmanats att ej nära några illusioner, fann till sin stora fägnad och öfverraskning, att han kunde få till middagen äta igenom — utom det förutbestämda! — hela den menu, hvarmed gästerna hållit till godo ett par timmar förut. Det roligaste med bjudningar är ändå de rara öfverlevorna — har jag hört någon säga.

Det var så sant — jag använde verkligen växtsmör, både till bordet och till matlagningen, ehuru min köksbjörn något brummar öfver dess sätt att uppföra sig i stekpannan. Jag har länge haft fördom däremot, men finner nu — helst med rådande smörpriser och sedan jag hört en läkare yttra sig angående det fullt tillfredsställande näringsvärdet — att det var en dum fördom. Men tanterna visste inte om det — de kanske bli ledsna, när de nu se faktum afslöjadt i Idun... De få förlåta mig — gjordt är gjordt.

Här följer nu min lilla beräkning: Ett långt hvitt bröd 16 öre, 1/2 hekto leverpastej 15 öre, 1/2 hekto rimmad skinka 20 öre, en lagerdricka (bryggarens pris) 9 öre, en liter mjölk 17 öre, en liter potatis 7 öre, ägg, 7 st. à kr. 1: 50 tj. (5 i omeletten, 1 i färsen,

1 i stufningen, ger vacker färg) 52 öre, 2 hekto räkor 40 öre, 4 hekto kalfärs (à kr. 1: 50 kilo) 60 öre, stöttskorpor 5 öre, en saltgurka 10 öre, 1 liter äpplen 20 öre, gelé 50 öre, 1/2 hekto socker (till kompotten) i rundt tal 4 öre, 1 1/2 hekto växtsmör à kr. 1: 30, 20 öre, kaffe med socker och grädde, 10 koppar, enligt i nr 5 af Svensk Kemisk Tidskrift verkställd beräkning 30 öre, grädde till stufning och färs 10 öre, småbröd 15 öre: summa 4 kr.

KATINCKA.

Några ord om våra barnkamrar.

NÄR JAG GÅR genom en stads våning med hända att jag, på min fråga efter barnkammaren, blir införd i ett gårdsrum, stort eller litet allt efter förhållandena, men ständigt med det tröstlösa perspektivet af tre gråa husväggar och öfver plåttaken en skytmåte flik af himlen.

Mot solsidan och gatan vetter salongen, det ledsammaste, otrefligaste och mest ogästvänliga af alla rum, med slutna dörrar, hvita öfverdrag på möblerna och fällda persienner för sina ljuslöden, medan barnen gå i saknad af sina viktigaste lifsbetingelser: luft och sol. Låt oss en gång för alla fastställa att endast det bästa är godt nog för barnen. Hur ofta händer det icke, att en massa löst sammanfördt bohag, som lidit skeppsbrott i ståt-rummen, haltande byråar och omaka stolar, förpassas till barnkammaren, där de kunna vara goda nog att slita på, och så växer barnet upp, omgifvet af denna fulhet, som aldrig skall tända en skönhetsgnista i dess själ.

Ingen ålder är så mottaglig för intryck, intet sinne, så mjukt att forma, som barnets under de första lefnadsåren. Skulle vi icke då afstå från mycket annat för att kunna skaffa den lilla människoplantan en omgifning, hvarur den kan hämta möjligheter att växa sig stark och sund. Knappa in på salongens lyx och öka barnens trefnad. Låt dem slippa den tröstlösa gårdsinteriören med sina piskbalkonger och soptunnor, för dem in i solen och ljuset, hvarpå de äga rättmätiga kraf.

Hur ofta är det icke intryck från barndomsåren, som dana den blifvande mannen eller kvinnan, äro bestämmande för hela deras lifsriktning. Skulle en Linné blifvit hvad han var, om han icke haft Stenbrohults blomsterängar att sola sin barndom i, skulle Rydbergs diktning fått sin lyftning om icke minnet af hans mor strålat ur det förlutna och skulle å andra sidan en Schopenhauer hänfallit åt så tröstlös pessimism, om icke minnet af bittra barndomsår förgiftat hans tankar?

Ljus och harmoni bör vara den lilla barnasjälsens första intryck. Min ideal-barnkammare skall vara stor och luftig med fönster som släppa in en rikedom af luft och sol. Inga tunga gardiner som stänga ljuset ute, inga gamla smutsbruna möbler, inga ledbrutna sängar. Jag vill ha starka trämöbler, hållna i en ren och enkel stil, helst målade i glada färger och väggarnas ytor i harmoni därtill. Fernissadt eller måladt golf som möjliggör en daglig af-tvättning och på väggarna verkligt gedigna konstaftryck, som rikta barnets sinne mot det sköna. Inga skyddsänglar i baldräkter, inga sentimentala aftryck ur engelska jultidningar, utan reproduktioner af vår egen goda svenska konst. Hvilken förmåga ha inte Carl Larssons taflor att tala till barnen, föra dem in i ett landthems solfyllda värld!

Jag hörde en gång en liten 4-åring på museum utropa med oförställd förtjusning:

— Titta mamma, där tår Cal Lason!

Bland allt det underliga och främmande hade det känsliga självporträttet fångat hans blick med dragen af en gammal kär bekant från hemmets bilderböcker. Och för att lära förstå

det nordiska landskapets stämning, skall barnet se prins Eugens konst.

På väggen bör också hänga en karta öfver Sverige.

Vid fönstret vill jag ha en blomsterhylla, där barnen själfva få dra försorg och vård om sina plantor och där ett stadsbarn kan finna möjligheter att själf studera naturens hemligheter, lägga ned fröet i jorden och följa dess utveckling i blad och blommor. Där skall barnet om våren också få tillfälle att se de första blåsipporna veckla ut sina små ludna knoppar.

På barnkammarens bokhylla vill jag gärna finna Elsa Beskows, Gisela Henckels och Ottilia Adelborgs värdefulla bilderböcker, mindre gärna vår egen barndoms Pelle Snusk, fast den med sina bilder ur barnens värld, i skrämmande förstoring och med rysliga följder, har alla förutsättningar att tilltala det primitiva i deras fantasi. De vackra bilderböckerna kunna gärna vara ett "se, men inte röra", tills mor tar ned dem, visar bilderna och läser texten. De äro för goda att rifvas sönder, för vackra att fläckas ned af små söliga barnatummar och hamna i skräphögen, hvilket så ofta blir barnkammarböckernas öde.

Till de öfriga bilderböckerna kan gärna läggas Carl Larssons "Mitt hem" och "Larssons". Barnen skola glädjas åt de färgrika taflorna, delvis förstå texten och bli goda vänner med Lisbeth, Brita, Esbjörn och allt hvad de heta.

Här har nu barnet den lilla värld, af hvilken det mottar sina första intryck. Låt oss enas om att göra dem så soliga och ljusa som det står i vår förmåga. Och, snälla mamma, trötta inte din lilla telning med ett ständigt kax, i den lofvärda afsikten att lära den ordning och skick. Tänk på, att barnet ständigt behöfver omkring sig en massa material, hvaraf inbillningen skapar allehanda verkligheter.

Det finns ingen regelbunden ordning i en verkstad eller på en ateljé, där arbetet fordrar material att tillgå, och barnens lekar äro ett uttryck för den verksamhetsdrift, som i en mera framskriden ålder skall omsättas i fruktbart arbete. Barnet måste ha det lite rörligt omkring sig, när det af sina träklotsar bygger slott och gårdar eller när bord och stolar kastas öfverända för att tjänstgöra som järnvägståg och ångbåtar.

Salen och förmaket är fars och mors fridlysta område, där andras tillhörigheter måste respekteras, andras vanor tagas hänsyn till, men barnkammaren är barnets egen lilla värld och där må det också ha sin frihet att fritt röra sig och stöka till efter behag.

I den vackra, ljusa barnkammaren kan mor också få ha sin plats med symaskinen och inte behöfva en tillsluten dörr mellan sig och sina kära. Där är hon till hands för frågor och undran, för tröstande ord och samråd i leken. Där växa de samman med henne, som först är ägnad att skänka deras barndom sol.

Och när hösten kommer med tjutande vindar och korta kvällar, då har lifvet fått ett nytt värde i skymningsstunden vid brasan, så länge barnen ännu äga kakelugnen, den döende kvarlevan af ett föräldratt värmesystem. Men, snälla arkitekter, när er värme strömmar ut från radiatorerna, så lämna ändå en liten fläck i barnkammaren till en öppen spis. Låt inte barnen växa upp utan skymningsstunden vid den flammande äriln, som redan i urminnes tider samlade människorna kring sin ljusa värme.

Barnen bli för nykta, om de växa upp utan sagostunden framför brasan. Det är där deras tankar väckas till lif, det är där de se så många underliga ting skymta bland kolande bränder.

Och när barnen en gång gå ut i lifvet för att aftvinga det nya värden, må de då minnas barnkammaren som sitt barndoms paradiset och icke som dess fängelse.

GURLI HERTZMAN-ERICSON.

Wettergren's
BARN-KONFEKTION

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULLASTE ARBETE
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSÅFFÄRER I RIKET

Patent. **Hafregryn och Hafremjöl**

Gyllenhammar

Känner ni trötthet, behöver ni krafter, åt hvarje frukost GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl — tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 19—25 NOV. 1911.

SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; halvstrad gädga med smält smör och potatis; mjölk; kaffe eller te med hafrekäx. Middag: Sparrispuré med rostadt bröd; stekt spädgris med syltade tomater och saladslingon; äppelsufflé med vispad grädde.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; äggöra med hackad rökt sill; kaffe eller te. Middag: Grilljeradt buljongkött med potatispuré; stekt hvitling med potatis.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; kall spädgris (rester från söndag) med rödbeter och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kastanje- puré; stekt hvitling med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kokt sill med smör och ägg samt potatis; kaffe eller te. Middag: Pudding af sidfläsk och kål med brun skysås; falsk gräddkaka med sylt.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; kalfsylta med rödbeter; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Lammbröda med curry och ris; kall äppelpudding med vispad grädde.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; halvstrad makrill med smält smör och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttfärs med stufvad brysselkål; mandaminkrämer med saftsås.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hachis på får (rester från torsdag) med konserverade ärtor; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetarisk morotpuré med krutong; pirog på lax.

RECEPT:

Halvstrad gädga (f. 6 pers.). 2 gäddor på 5 hg. stycket, 2 msk. salt, 1 tsk. ättika, 4 msk. mjöl (40 gr.), 1 hg. smör, skiradt.

Till garnering: 1 citron, persilja.

Beredning: Gäddan rensas, sköljes väl och torkas. Den skäres i filéer och köttet skäres löst från skinnet. Ryggbenet jämte alla småben borttagas. Filéerna ingnidas med salt och ättika och få ligga $\frac{1}{2}$ tim., hvarefter de torkas väl och hvarje filé skäres i 2 bitar tvärs öfver. Fiskbitarna rullas i mjölet och doppas i det smälta smöret. Ett dubbelt halster värmes öfver glöden, fiskbitarna läggs däri och halvstras öfver glöden på båda sidor, tills de fått en gulbrun färg och äro genomstekta. De uppläggas genast på varmt serveringsfat, garneras med räfflade citronskivor och persilja. Serveras med maître d'hotel-smör och potatis.

Helstekt spädgris (f. 12 pers.). 1 spädgris på omkr. 4 kg., $\frac{1}{2}$ msk. salt (23 gr.), $\frac{1}{2}$ tsk. hvitpeppar, $\frac{1}{2}$ tsk. ingefära, små råa, syltiga äpplen, 3 msk. smör (60 gr.), $\frac{3}{4}$ lit. buljong (1 hg. späck).

Beredning: Grisen rengöres noggrant i bukålan och munnen, tänderna borstas väl, och grisen sköljes samt torkas. Den gnides invändigt med en blandning af salt, hvitpeppar och ingefära. Äpplena sköljas, torkas, befrias från stjälk och blommor, och grisen fylls med äpplena, så att den behåller sin form, hvarefter den hop-sys med blesyröm. Knäna vikas, och grisen läggs på knä i en långpanna, bestruken med hälften af smöret. Pannan sättes in i varm ugn, och den kokande buljongen spådes på. Grisen får därefter steka, tills den är mör, eller omkr. 2 tim. Under första timmen öses den flitigt med buljongen, men därefter gnides endast svalen hvar femte minut med spacket eller med resten af smöret, inknutet i en linnelapp, eller ock med en linnelapp, doppad i matolja, så att svalen blir spröd och guldgul och ej brister. Den lägges upp på stort fat, skäres i skivvor, hvilka åter sammanläggas, så att grisen ser hel ut. Ett äpple sättes i munnen, och örönen viras med krusadt papper. Garneras med salad samt persilja och serveras med potatis, kastanje- puré, äppelmos och syltiga salader samt afredd säs.

Äppelsufflé (f. 6 pers.). 1 lit. goda, syltiga äpplen, 5 ägg, 1 hg. strösocker.

Till formen: $\frac{1}{2}$ msk. smör (10 gr.).
Beredning: Äpplena sköljas, torkas, läggs i smord stekpanna och stekas i ugnen, tills de äro mjuka, då de passeras genom härskigt. Äggulor och socker röras 20 min., det

kalla äppelmosen tillsättes och de till hårdt skum slagna äggvitorna nedskäras försiktigt. Massan hålles i smord paiform och gräddas i ordinar ugnsvärme omkr. $\frac{1}{2}$ tim. Serveras genast med vispad grädde.

Pudding af sidfläsk och kål (f. 6 pers.). 750 gr. magert, rimsaltadt sidfläsk, $\frac{1}{2}$ lit. vatten, 1 medelstort hvitkålshufvud, vatten, salt, till förvällning.

Beredning: Fläsket sköljes, sättes på kallt vatten och får koka $\frac{1}{2}$ tim. Kålshufvudets yttre blad borttagas, de öfriga lossas från stocken och skäras i grofva strimlor. Vatten kokas upp med litet salt, kålen lägges i och får koka 5 min. utan lock, hvarefter den uppläggas på sikt, så att vattnet får väl rinna af. Fläsket skäres i skivfor, och spadet afsmakas. I en puddingform med lock lägges kålen och fläsket hvar för sig, och $\frac{1}{2}$ lit. af spadet spådes på. Locket pålägges och puddingen får koka i vattenbad öfvanpå spisen omkr. 2 tim. Anrättningen serveras med brun skysås.

Falsk gräddkaka (f. 6 pers.). 2 msk. smör (40 gr.), 4 dcl. tunn grädde eller mjölk, 2 msk. socker (30 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 4 ägg, $\frac{1}{4}$ tsk. finrivet citronskal.

Till pannan: $\frac{1}{2}$ msk. smör.
Till garnering: 2 kpk. äppelmos eller sylt.

Beredning: Smöret smältes i en kastrull, mjölken ihålles och får koka upp med sockret, mjölet vispas varsammt under full kokning, och massan får koka 3—4 min., hvarefter den hålles upp. Då mesta hettan afgått, irörs äggulorna, en i sänder; sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan hålles på ett väl smordt, elfast fat och gräddas till hälften i ugn. Fatet uttages och kakan garneras hastigt med äppelmos eller sylt, öfversockras, insättes åter i ugnen och får diggräddas genast. Serveras genast.

Kall äppelpudding (f. 6 pers.). 190 gr. socker, 2 dcl. hvitt vin, 2 dcl. vatten, $\frac{1}{2}$ lit. syltiga äpplen (omkr. 3 hg.), skal af $\frac{1}{2}$ citron, saft af 1 citron, 6 blad röd gelatin, 1 dcl. vatten till gelatinet.

Beredning: Af sockret, vinet och vattnet kokas en klar, simmig lag. Äpplena sköljas, torkas, skalas, skäras i klyftor, befrias från kärnhusen och läggs direkt i sockerlagen. Citronskalet tillsättes och äpplena kokas till mjuka. Äppelmosen passeras genom härskigt, afsmakas med citronsaften och mera socker, om så önskas. Gelatinet sköljes i kallt vatten, klipptes i bitar, upplöses i hett vatten och blandas väl med äppelmosen. Massan fylls genast i en vattensköld och sockerbeströdd aladårbform af porslin och får stå på is omkr. 5 tim. När puddingen skall serveras, lossas den försiktigt kring kanten med en spetsig knif och uppställes på tårtskål. Garneras med biskvid och serveras med vaniljsås eller vispad grädde. Bäst är att koka äppelmosen dagen innan puddingen skall tillredas.

Stufvad brysselkål (f. 6 pers.). 1 lit. brysselkål, $\frac{3}{4}$ lit. vatten, $\frac{1}{2}$ msk. salt (8 gr.).

Sås: $\frac{1}{2}$ msk. smör (30 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 4—5 dcl. kokande buljong, 1—2 äggulor, 1 tsk. salt (5 gr.), 1 tsk. socker (5 gr.).

Beredning: Kålen rensas, hvarvid alla gula och vissna blad borttagas. Den sköljes mycket väl, påsättes i kokande, saltadt vatten och får koka 15—20 min., eller tills den är mjuk. Kålen tages upp och får rinna af på duk. Smör och mjöl fräses 2 min., buljongen spådes på och säsen får koka 5 min. Den uppvispade äggulan tillsättes och säsen får sjuda. Kålen lägges, och stufningen afsmakas med kryddorna. Serveras garnerad med brynt potatis, som ensamrätt eller till stekt kött. Brysselkål kan äfven stufvas som hvitkål.

OXYGENOL

Med VATESUPEROXID

Är öfverlägset öfriga munvatten i mekaniskt renande förmåga. Gör tänderna hvita, stärker tänder och tandkött. Rengör bryggor o. konstgjorda tänder härmed så undvikas inflammationer.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER

Rikhaltiga variationer. Begär pris. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Beridareban-gatan 27, STOCKHOLM.

Dam- och Herrkängor

af Boxkalf, Chevreaux och Lackerade

[Kr. 12.— och 14.75]

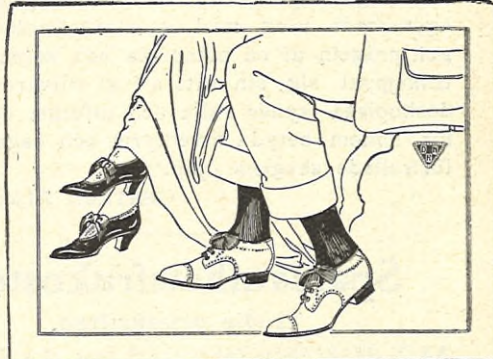
Samma N. K:s

Extra

Kr. 17.50

Balskor fr.

Kr. 6.50

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,

STUREPLAN.

Vegetarisk morotpuré (f. 6 pers.). 1 kg. morötter, 3 chalotten-lökar, 5 msk. smör (1 hg.), 2 lit. vatten, 4 msk. mjöl (40 gr.), salt, hvitpeppar, 2 äggulor, 2 dcl. tjock grädde.
Garnityr: 1 dcl. risgryn, 1 lit. vatten, $\frac{1}{2}$ msk. salt.

Beredning: Morötterna ansas på vanligt sätt, skäras i tärningar och brynas i 2 msk. af smöret tillsammans med den skalade och i skivfor skurna löken. Vattnet spådes på och morötterna få koka, tills de äro fullkomligt mjuka, omkr. 2 tim., hvarefter de passeras. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min., purén spådes på och soppan får koka 5 min. Den afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen och purén hålles i under vispning. — Risgrynen sköljas, sätts på i kokande, saltadt vatten och få koka tills de äro mjuka, omkr. 15 min., då de hållas upp i durkslag, spolås öfver med varmt vatten, få rinna af, läggs upp på karott och serveras till soppan.

Pirog på lax (f. 6 pers.). $\frac{1}{2}$ dcl. risgryn (150 gr.), $\frac{1}{2}$ lit. vatten, 2 tsk. salt, 3—4 dcl. tjock grädde, $\frac{3}{2}$ hg. salt lax, 1 msk. finhackad rödlök, 2 msk. smör (40 gr.), 3 hårdkokta ägg.
Smördeg: 150 gr. mjöl, 1 dcl. vatten (knappst), 2 hg. smör, 1 ägghvita, till pensling.

Beredning: Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, sätts på i kokande saltadt vatten, spådes med den tjocka grädden och få koka mjuka, då de hållas upp och få kallna. Laxen sköljes, skäres i skivfor och får ligga i 1 lit. skummjök omkr. 3 tim., tagas upp, inklappas i en duk eller i hvitt papper och skäres i tärningar.

Löken fräses i smöret. Äggen hac-kas fint. Smördegen beredes på vanligt sätt och utkalfas till $\frac{1}{4}$ cm. tjock kaka. Af ett elfast fat, på hvilket pirogen skall gräddas, tagas ett mått. Detta sker lättast genom att klippa ett mönster af papper, och därefter skära ut degen med bakelse-spore. Degbotten lägges på fatet och en 3 cm. bred remsa af degen lägges i ring öfvanpå botten och fästes med ägghvita.

Risgrynen blandas med laxen, löken och äggen och läggs innanför ringen. Pirogen täckes med ett smördeglock af samma storlek som botten, och locket hopfästes med denna medelst ägghvita. Locket garneras i rutor med smala smördegsremсор och i hvarje ruta göres ett litet snitt med gaffel, så att degen höjer sig och anrättningen får ett prydligt utseende. Pirogen penslas med ägghvita, hvilken ej får komma ned öfver sidorna, emedan det hindrar smördegen att höja sig. Gräddas i varm ugn.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 46.

SKÅNSK REBUS AF EBON.

Litet vatten a många träd.

Lösning insändes under tecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den december 1911. A kuvertet bör angifvas pristäfling nr 46.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:a pris: en förfärdad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 42.

Charaden: Sparris.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Fr. Lisa Gustavsson, Kalmar. Andra priset: Fru Emma Westin, Mölbo.

PHONOLA PIANINON

(Själfspelande bästa apparat) af eget förstklassigt fabrikat

HOS

Begär priskurant!

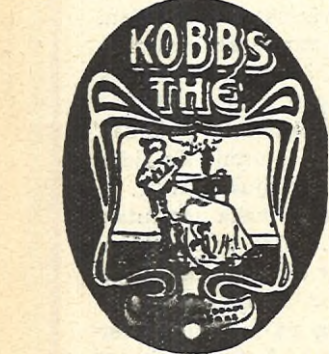
FLYGLAR & PIANINON i olika mönster o. stilar

Billbergs

Piano-fabrik Göteborg K. Hofl.

Begär priskurant! — Respektabelt ombud antagas.

KOBBS THÉ

Begär alltid Kobbs Thé och tillse noga att det paket Ni erhåller är försedt med ofvanstående skyddsmärke ty detta är full garanti för att Ni får det bästa thé.
M. S. Kobbs Söner, Göteborg. Théimport. Etablerad 1809.

Prenumerera på Idun

A.C. SVENSSONS
KNÄCKBRÖDSBAGERI
GÖTEBORG SVERIGE

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.
Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs.
Tel.: 11 & 929.

BÄST ÄR

EKSTROMS
JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN.-FABRIK

Lejon Dantur
PRIMA KVALITÉ

BÄSTA UTFÖRANDE

Finnes i alla välsorterade Sybehörs-, Manufaktur- och Kortvaruaffärer.

TIDSFÖRDRIF

IFYLLNINGSSUPPGIFT.

dldgldjrdbbldgj.

Om ibland ofvanstående konsonanter de rätta vokaler insätts, så bildas ett ordspråk.

Anna P.

TVÅ LANDSKAP.

Mod. Mule. Vidd. Elon. Kall. Pipa. Vara. Berd.

I ofvanstående 8 ord utbytes i hvarje af dem en bokstav mot en annan sådan, så att nya ord bildas. Är då rätta lösningen funnen gifva de borttagna bokstäverna namnet på ett svenskt landskap och ersättningsbokstäverna namnet på ett annat sådant.

Kolibri.

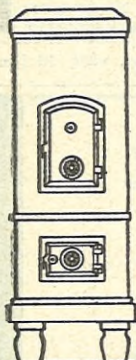
CHARAD.

Mitt första är en omtyckt dryck, Som ofta drickas plär. Mitt andra den ej gärna kan, Som mycket sorgsen är. Mitt tredje i hvar hökarbod, Du säkert finna skall, Om icke ett, så hundra då, Det finns i alla fall. I svår mitt fjärde ofta bröts,

Fyrtornets RADHE

Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

KAMINER AF TÄLJSTEN

FÖR VED OCH KOLELDNING.

BEHAGLIGASTE OCH JÄMNASTE VÄRME.

BRÄNSLEBESPARANDE. HÅLLBARA.

MÅNGA STORLEKAR.

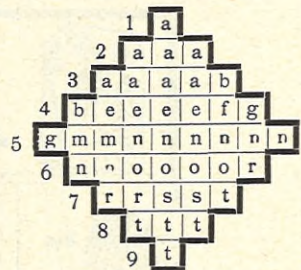
BEGÄR UPPLYSNINGAR!

HANDÖLS TÄLJSTENS & VATTENKRAFTS A.-B.,

UTSTÄLLNINGSLOKAL BIRGERJARLSG. 33, STHLM.

På skeppet ett mitt femte af, Och mången gång med man och allt, Det seglade i kvaf. Mitt första, plus mitt andra, plus mitt tredje man, Uppå mitt hela till befördran lämna kan.

DIAMANTGÅTA.

Ordna bokstäverna till lika ord i de hvarandra motsvarande våg- och lodräta raderna. Orden äro: 2) Drottning, 3) får bestämdt icke fattas på en fågelfjäder, 4) gammalt historiskt namn, 5) modernt preparat, 6) hvad man gör med ett ord, som man särskildt vill framhålla, 7) gammalt romerskt plagg, 8) adverb, 1) och 9) konsonanter.

Kolibri.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 45.

REBUSEN: Eftertänk och öfverlägg saken från alla sidor.

METAMORFOSEN: Menlösas barns dag.

TREKANT: 1) Automat, 2) ukaser, 3) taxen, 4) osed, 5) men, 6) ar, 7) t.

OMKASTNINGSSUPPGIFTEN: A s k e r s u n d: Alingsås, Svealand, Kiruna, Eskilstuna, Rörstrand, Skana, Uddevalla, Nässjö, Döderhultsvik.

Hylins Operaserie.

Lohengrin:

Min hulda övan, se, hvad jag här I gudaborna handen bär! Håll vällukts sanna underpant, En skänk till Elsa af Brabant. — Farväl min övan! Hvad än må ske Glöm ej min sång om "E. d. C."

välkommen julgåfva skall säkert icke för den ärade läsarinna falla sig svårt, då hon har till hands prover och katalog, som firman Schweizer & Co., Luzern, S 3 (Schweiz) på begäran omgående sänder franko och tullfritt.

SVAR

Å den senast införda serien frågor följa här nedan svar, och har redaktionen ansett, att det utifasta priset 10 kr. denna gång bör tilldelas sign. R. X., hvaran innehafvaren af denna signatur behagade anmäla sig å vår byrå för deloppets utbekommande.

Nr 251. För att hjälpa en gammal blind är bäst att vända sig till Andromshemmet för blinda, Norrbacka, Stockholm, eller någon af dess styrelse som nog kunna lämna upplysning om plats finnes där eller om det går att få någon hjälp i hemmet. De äro bäst underrättade om alla möjligheter som finnes.
R. X.

Nr 252. Blanda lika delar rosenvatten, glycerin och arnikatinktur. Tvätta huden därmed vid sängdags och låt det torka in. Tvättningar med sur mjölk äro äfven bra.
Syster Marion.

— Bästa sättet att få bort solbränna är att hvarje kväll ingnida ansiktet eller de mörka delarna med färsk citron.
R. X.

Nr 253. Vänd er till Fredrika Bremerförbundet i Stockholm, de ha reda på hvad som finns i den vägen.
R. X.

— Sänd eder adress till prostinnan I. Kronblad, Västergatan 7, Göteborg, så lämnas gärna de önskade upplysningarna.

Nr 254. Bäst sy något på prof och lämna in till Bikupan, Klarabergsgatan, Stockholm. Numera skola, som ni vet, riktigt eleganta underkläder vara sydda för hand. Hur skulle det

Den ömtåligaste mage för dragar med lätthet och tillgodogör sig Vasens (f. d. Nordstjärnans) svenska järnpreparat "Ferrol". Därför verkammas vid blodrist och allmän svaghet. På alla apotek till 2 kr. fl.

Nr 258. Skrif till Beredskapskåren, kapten J. Lagercrantz, Riddargatan 51, Stockholm.

Nr 259. Om »Lillan» vill försöka ett billigt och af mig med framgång pröfvat medel mot de förstörande bladlössen, vill jag härmed gärna stå till tjänst med receptet. Tvätta växten upprepade gånger med vatten i hvilket man kokat potatis. Potatisen har ju också den verkan, att om man lägger en bit rå sådan i en blomkruka, där jorden är angripen af hvita maskar, maskarne gå upp i potatisen och man kan sedan plocka bort dem.
Anna H—m.

Nr 259. Lägg cigarraska i jorden. Köp en blomsterspruta och spruta blommorna dagligen. Isolera de växter, där ni ser hårdnen för det onda fiens.
Ebon.

— Tag en matsked sublimatlösnings till en tekopp ljummet vatten, fukta däri en lapp och torka därmed bladen, så skall ni se, att inom kort bladlössen spårlost försvinna.
Fr—a.

— I juni numret af Iduns hjälpredda för i år finnes en uppsats om blomsterskötsel. Läs den och ni skall få veta, hvad ni önskar.
Syster Marion.

Nr 260. Köp Kvinnligt Yrkesregister. Där finns uppgift på en hel del trädgårdsskolor. Slå upp på T. Men trädgårdsskolan på Espenäs har i år upphört, enligt hvad jag sett i en tidning.
Ebon.

Nr 261. Prenumerera på »Den teosofiska vägen», utgifvare dr G. Zander, Stockholm. Prenumeration kan ske genom postverket, bokhandeln eller direkt från tidskriftens expedition, adr. Postfack 265, Stockholm I. Prenumerationsavgift utgör: helt år kr. 10, halfår kr. 5, lösa häften 1 kr. I nämnda tidskrift kommer ni att finna hvad ni söker.
Öfvertygad.

— Hos teosofiska samfundet, Linnégatan 25, Stockholm, kan ni prenunderera på tidskriften Theosophia samt få katalog och upplysningar om deras böcker.
R. X.

Nr 262. I Almanack för ungdom, 1908, kan ni läsa om det. Men här finns så oerhördt många på den banan.
Ebon.

— Inga förkunskaper fordras. Undervisning lämnas af assistent H. Johnsson som utbildar tandtekniker. Malmkillnadsgatan 60 IIII. 3—4 månader. 150—200 kr. pr kurs. Samma löneförhållanden för bådaderna.
Tandläkare.

Nr 263. I Iduns modobilaga för oktober finnes en del handarbeten från Rit- och tapiseriäbyrå, Vallingatan 29, Stockholm, där äfven dörrdraperier, förut afbildade i Idun, kunna fås.
K.

Nr 264. I sjunde häftet af Ord och Bild år 1899 finnes en längre artikel om grafologi.
R. X.

— Bland mera själfständiga arbeten, som i detta ämne utkommit, kunna nämnas »l'écriture et le caractère». R. Crépieux-Jamin, »Lehrbuch der graphologie», af L. Meyer och »Hand-schriftentendungskunde», af Busse. Ännu ett är af den danske psykologen Alfred Lehman, som utgifvit »Grafologien, et bidrag til belysning af moderne overtro». —
Joe.

Nr 265. Förviflad rådes pensla med ättiksyra, ej sprit, i alla springor där ni kan tro det behöfs. Är det enda verkliga botemedlet. De försvinna ovill-

BÄTTRE SIDEN ÄN SCHWEIZER-SIDEN FINNES ICKE!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eolienne, Côtelé, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern, sammet och plysch till klädningar och blusar, äfvensom broderade klädningar och blusar i batist, ylle, lärft och siden.

Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoff.

FLORODOL-TVÅLEN

ÄR HUDVÅRDENS FÖRNÄMSTA HJÄLPMEDEL, FÖRLÄNAR SAMMETS MJUK OCH BLÄNDANDE SKÖN TEINT!

Lika godt som bönkaffe smakar äkta Kathreiner.

«Det är fråga om Eder hälsa.»

korligen, men akta fingrarna att de ej beröras af syran. Har själf varit lika illa därän och försökt likt och oliskt, tills jag blef tillrädd använda ättik-syra. Det hjälpte, och kan ej nog rekommenderas som det enda verk-samma.

Fru R.

(Forts.)

KVINNANS LIKSTÄLLIGHET.

(Forts.)

Hon var så ifrig, att hon ej hade ro att sitta, utan de promenerade fram och tillbaka på golvet.

»Jo, ser du, när man börjar en affär, sätter man först upp ett inventarium, och där skall man ha alla tillgångar inklusive fordringar samt skulder. Det är det viktigaste. Därnäst ha vi kassaboken, som upptager alla kontanta inkomster och utgifter —»

Elsa hörde uppmärksam på och upp-repade det, hon tyckte låt krångligt. I mån af hennes intresse ökades tem-pot, och nu gingo de i språgmarsch — ända tills Oscar tvärstannade och pus-tande ubrast: »Nog för jag orkar springa omkring med dig, om du anser, att du lär dig detta bättre då, men annars tycker jag, vi kunde sätta oss i stället.»

Elsa hade inte märkt, att hon ökat farten under denna lektion, men nu stannade äfven hon och med ett klingande skratt placerade hon mannen i en hvilstol.

»Käraste, så jag går åt dig,» sade hon. »Men nu ska vi sluta med det här för i dag, och jag skall i stället läsa tidi-ningen för dig, medan du röker din cigarr till slut.»

Andersson hade flyttat och från och med den 1 juni var fru Elsa förste kontorist. Hon hade lärt sig det »dubbla italienska» nog så teoretiskt, men när hon såg de imponerande kon-torsböckerna och kände sitt ansvar, var det med darrande hand och bäf-vande hjärta, hon nedskref de första siffrorna. De första dagarnas ovana gaf dock snart med sig, och inom kort skref hon ut noteringar, fakturor, kvit-ton, slutsedlar o. d. lika ledigt som trots någon, och äfven det »dubbla italienska» hade ljusnat betydligt.

Men det värsta var i alla fall att komma upp om mornarna. Elsa tyckte just ej om att stiga upp i ottan — det var så skönt att ligga och dra sig i sin varma säng — och i vanliga fall var hon ej färdig förrän kl. 9 och däröfver, men nu måste hon redan kl. 1/2 9 vara i ordning att ta emot posten och skriva ut noteringarna, sortera profverna o. d. så att allt var klart till kl. 9.

Redan kl. 1/2 8 måste hon därför be-reda sig att stiga upp, och hvarje morgon hade hon en spännande strid med sig själf innan hon väl kom ur sängen.

»Bara fem minuter till,» tänkte hon och kröp ihop som ett klot under täcket. Men äfven sista apellen gick ut, och Elsa måste sömning och frysan-de rycka af sig täcket för att hinna klä sig ordentligt. Hon hade ju själf yrkat på att få sköta Anderssons plats, och då gick det ej an att slarfa. Ty nog skulle hon visa, att hon kunde passa på alltid! Men usch, hvad det var rusligt i alla fall!

Det ringde i telefon. Elsa tog luren. »Hallå. Firma Oscar Berg.» — »Jo, sista noteringen är 27:50.» — »27:25. Jag skall försöka, men jag tror ej dega med på det priset.» — »100 säckar.» — »Jo tack, jag skall genast inge anbu-det.» —

Oscar var mycket nöjd med förändrin-gen. Nu var han säker på att alltid ha en person hemma, som kunde ge klart besked, när han själf var ute i affärsbesök, och äfven Elsa fick dag-ligen större intresse för sitt arbete. De arbetade nu båda gemensamt med sam-ma mål för ögonen: att åter komma sig upp och kunna betala sina kredito-rer fullt.

Elsas arbete inbesparade dem unge-fär 100 kr. per månad och glad i medvetandet att vara i stånd här till kände Elsa aldrig modet slås ner äfven under dagar af strängt arbete. Ty för att ej behöfva göra några utgifter, som annars varit behöfligt, satt Elsa ofta uppe sent om kvällarna och sydde och lagade samt höll husets förråd i stånd. Hon redde sig märkvärdigt bra med en jungfru, när man tog hjälp vid storstök och annat extra arbete, och de dagar, då det var mycket att göra i hushållet, fingo böckerna ligga och hon passade blott telefonen. Sedan tog hon igen det försummade skrifa-betet en annan dag.

Innan Elsa fullt behärskade bokfö-ring, hade hon mycket arbete med att sätta sig in häri, och alla hennes lediga stunder togos i anspråk här-för. Men så småningom gick det af sig själf, och hon fick åter tid för andra sysselsättningar.

Lådan i linneskåpet hade ej varit utdragen på länge, men en kväll, när hennes man var ute med en affärsvän, drog hon åter ut den. Och som en moder, hvilken ej på länge sett sina barn, kände sig Elsa, när hon åter fick fram sina kära papper. Hon för-djupade sig i de fullklottrade arken, och lusten att skriva blef henne öfver-mäktig.

»Tänk, om jag skulle skicka in det här till en tidning bara för att få höra, hvad de säga om det,» tänkte hon. Och i allra djupaste hemlighet sände hon in ett manuskript. Hon gick i spänning hvarje dag, och det var riktigt svårt för henne att ej läsa om något.

Så en dag fick hon svar. Jo, det hade verkligen blifvit antaget. Elsa blef riktigt glipande glad. Tänk, om hon kunde förtjåna litet extra också —

i all synnerhet som det arbetet snarare var ett nöje. Hvad Oscar då skulle bli förvånad! Men än sade hon ingenting om saken.

En vacker dag fann Oscar bland posten ett bref med påskriften »privat.» »Fru Elsa Berg

har nöjet inbjuda herr Grosshandl. Oscar Berg till supé å Grand Hotel i afton kl. 8.

Klädsel: Högtidsdräkt.

Aterbud antages ej.» Oscar fann Elsa inne i barnkammar-nen sysselsatt med att lägga sista hand vid barnens klädsel.

»Hvad är meningen med det här, Elsa?» frågade han förvånad.

»Precis hvad där står,» svarade hon och såg outranssaklig ut. »Hopps du inte har förhinder.»

På kvällen gaf hon barnen hvar sin påse med godter och klädde sig i sin finaste högtidsblåsa. Hon hängde in mannens frackkostym och lade fram rena stärksaker på byrån, så han skulle ha allting till hands, när han klädde sig. Herrar äro ju alltid så bortkomna i den vägen.

Innan hon sade adjö till Oscar, hade hon klädt sig i ytterkläder, så han ej skulle få se hennes dräkt.

»Du får ej låta vänta på dig,» sade hon i dörren och skickade honom en slängkys.

I kväll skulle hon då riktigt slå på stort, och därför gick hon också och lät kammas sig af en hårfrisörska. Några minuter före kl. 8 var hon på ort och ställe.

Med kritiska ögon betraktade hon det elegant dukade bordet och slog sig sedan ned i en stol och väntade. Hon kunde inte låta bli att skratta för sig själf; det var riktigt spän-nande.

Nu kom hennes man. Han var klädd i oklanderlig sällskapsdräkt och bar en röd nejliska i knapphållet. Med en sirlig bugning öfverlämnade han en liten buktad äfven åt Elsa, som var klädd i hvitt och décolleté. Armarna voro bara och hon såg ung och elegant ut.

»Hör du Elsa, jag har tittat efter i almanackan om det kunde vara någon namns- eller födelsedag och i ringen, om det är föroljningsdag eller något sådant, men jag har inte lyckats få det till någonting.»

»Hvarför ska det just behöfva vara någonting? Kan jag inte få bjuda min man på en liten supé ändå?»

Med en ceremoniell gest inbjöd hon honom att taga plats, och de slogo sig ned midt emot hvarandra vid bordet.

»Nej men Elsa, då, kallar du detta en 'liten supé' med äkta rysk kaviar och vinglas på bordet? Jag får be-stämmt gå ut och viggas, ty så fint hade jag ej beräknat det.»

»Det är jag, som bjuder i kväll, min vän,» sade Elsa skrattande.

»Ja, det vet jag väl — det var en god idé af dig och riktigt festligt att komma ut med dig så här på tu man hand, little Elsie. Du har minnsann förtjänat nog både för att bjuda på den här supén och mer till — men —»

»Inga 'men', jag ber,» afbröt Elsa. »Dock för att din stämning ej skall förstrykas af sådana bagateller som money, så se här!»

Hon drog upp ett par blåa sedlar och viftade öfvermodigt med dem.

»Jo, nu är det visst bäst, man åter ordentligt i kväll, ty veckans matsedel kommer nog att bli skäligen mager,» sade hennes man, medan han tog för sig af kaviaren.

»Hvad menar du egentligen, min dyre make?» frågade Elsa förnäm-d. »Iror du detta är af hushållspengar-na! Ahnej, så djupt har jag inte fallit än och kommer heller aldrig att göra. Detta är mina egna, genom redligt arbete årligt förtjänade pengar. (hur ska du få veta sen) hvaraf förtsting-ningen afsatts till 'fira denna dag i kretsen af min man.'»

Hon steg upp och knackade i glas. »Min herre! Då ni i dag gjort mig nöjet antaga min inbjudan till denna lilla fest, är det med synnerlig glädje jag ber att få hälsa er välkommen. Ni ville nyss lägga en särskild betydelse till grund för detta arrange-mang eller med edra egna ord 'ha det till någonting' — och ni har i viss mån rätt. Det är verkligen en anledning, fast ej i den mening ni tror.»

Hon höjde sitt glas och fortfor med patos: »Min herre! Den tiden är för länge sedan svunnen, då hustrun satt hemma och vid talglusets sken lagade fam-iliens trasor, medan hennes herre och man vid lampors sken förlustade sig med sina vänner. Det nittonde år-hundradets lösen heter likställig-het! Likställighet, min herre, mellan man och kvinna såväl inom som utom äktenskapet. Och det är för denna likställighet jag höjer mitt glas. Måtte den alltid hållas in helgd — och i synnerhet mellan man och hustru.»

Hon såg med fuktiga ögon på ho-nom. »Ty är ej det äktenskap lycklig-gast, där mannen i sin hustru icke blott har sitt hems och sina barns vårdarinna utan äfven en trogen kam-rat, som kan dela hans arbete och lätta hans bördor. Är det ej hustruns käraste belöning att se sig kunna bidra-ga till familjens ekonomiska välförhå-llanden, att åtminstone negativt kunna skaffa in-komst till hemmet och känna med sig, att hon fyller en plats och ut-för ett arbete, som annars måste be-talas. Och detta utan att därför af-säga sig kvinnans ljufvaste plikter som maka och moder. Och har hon dess-utom — hon anlade en mystisk min — en hemlig liten källädd, som en och annan gång kanske lämnar ett litet bidrag — ja, min herre, då tyo-

ker jag ej, ni har anledning att oppone-ra er mot kvinnans sträfvan efter lik-ställighet. Och nu min herre, ber jag att i botten få tömma detta glas med eder, och hoppas jag, ni hädanefter med mera sympati och förstående ut-talar er om kvinnans likställighet.»

Hon stötte leende sitt glas mot hans, och i botten tömde de båda de glittr-ande dropparna.

Men när Oscar satt sitt glas tillbaka på bordet, slöt han Elsa häftigt intill sig och drog henne ned på sitt knä.

»Elsie, darling, om alla kvinnor löste den frågan på samma sätt som du, kan jag våga mitt hufvud på att ingen man hvarken i nya eller gamla världen skulle sätta sig emot kvinnans likställighet.»

När kyparen öppnade dörren för att servera efterrätten, drog han sig dis-skret tillbaka.

»Om jag inte med egna ögon sett att det var grosshandlare Berg och hans fru, kunde jag gett mig tusi-ningen på att det varit något helt annat.» Carry.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

G. G. G—ng. Omöjligt. Dagny. Mycket vackert tänkt men okonstnärligt i framställningen.

Pierre F. Passar mera för fam-lijeidyllen än för offentligheten. K. J. J. Innan man lärt rätt staf-ningens ädla konst och satslärens för-sta bud är det nog ingen »idé att fortsätta på den poetiska banan.»

Anni B. Vi ha genomläst den långa historien med den tålmodsprövande pikturen, men att af den kunna säga något om er talang är omöjligt. Det är ju i och för sig otillfredsställande att behöfva tillgripa öfvernaturliga med-el för att framställa en mans och en gårds upprättelse ur förfallet. Man får inte samma intresse då. Stilen är värdad men icke personlig, verkar snarare efterklang. Men det kan ju gå bort.

Hotell Windsor Rom.

Första klass familjehotell. Central-värme, hiss och badrum.

Enda hotell i Rom där svenska talar. Bref besvaras på svenska. Castelli & Lantenay.

Specialaffär för SCHWEIZER-BRODRY, SPETSAR, VÄFNADER, DROB. m. m. Tillverkning af DAMUNDERKLÄDER. Rikt profsortiment till landsorten. **BRODERI-AFFÄREN. 3 KOMMENDÖRSG. 3.** har flyttat till n:r 9 san.ma gata.

Kohinoor's

Reklam Skantung-Siden. Direkt från våra mäktiga teförbin-delser sälja vi i reklamsyfte denna för-tjusande kvalitet, samt äkta Maltese-krugar, knyplade för hand af silke, till partipriser det vill säga för något under 2/3 af varans verkliga värde. Begär prospekt med pris, prof och villkor från Te-A.-B. Kohinoor, Göteborg.

Till Julen!
Läderskärp, fätade. Pri.: 70 cm. kr. 4.—, 70—85 cm. kr. 5.—. Återtages om ej till belåtenhet. Prof & lädersorter mot dubb porto. **Styrman Lundström, Väml. Björneborg.**

Undervisning i bokbinderi lämnas herrar o. damer. Underr. Observa-torieg. 4, I, Bokb. R. T. 8208 el. A. T. 10432

Ny tvättmetod. Med Ca-storiatvål erhålles snövit tvätt utan borstning eller gnidning. Absolut fri från skadliga ämnen. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnelagret, 24 Smålands-gatan, Stockholm. Prospekt franks.

Meddelande.

På grund af många förfrågningar tillåta vi oss meddela att Växtkaffet Ido med stor fördel kan blandas med äkta kaffe, men det bör tillses att Idokaffet får koka minst 5 minuter.

Svenska Kaffe-Industri A.-B., Malmö.

Idokaffe säljes öfverallt i plomb. 1/2-kg. paket å 60 öre. Kontrollant 1:ste Stadsläkaren D:r Formmark.

Alla barn känna lätt igen Axa på paketerna. De allra flesta af dem kunna äfven känna igen smaken på Axa hafre-gröt. Detta därför att Axa hafregryn i prepa-eringen fått bibehålla den fina naturliga hafre-romen.
Köp originalpaketet!

Från och med den

20 November

är uppgången till Iduns exp.

N:r 45 Mästersamuelsg.

porten närmast intill den nuvarande ingången.

7,127,000 kr. skola utlottas å 1898 års Stockholms Teater-premie-obliga-tioner. Dragnig den 1 dec. och är högsta vinsten.

10,000 kr.

För endast 75 öre

erhålles kontrakt med ensam vinsträtt å en obligation; för kr. 3.75 å fem st.; för kr. 5.— å sju st. och för kr. 10.— å femton obligationer. Om minst 5 num-mer tagas, portofritt och dragningslista. Beställningar insändas till **Obliga-tionskontoret, Stora Nygatan 27, Malmö.**

ett försök skall visa Eder att haljntarne hjälpa mot gissnande träbaljor. Pr ask å 100 st. 1 kr. Skrif genast till S. A. W. Sundelin, Göteborg.

En dam önskar lämna undervisning i bokbinderi åt kvinnliga elever. Vidare tel. Vasa 2810 kl. 11—1.

Schweizerbrodyr, Spetsar och Väfnader. Specialité: Z-brodyr till billigaste priser. Rikhaltigt lager. Rikt profsorti-ment till landsorten franko. Salmåtareg. 3 B. n. b. hörnet af Tegnérsg. Allm. Tel. Br. 4278. Öppet 10—7. **Celia Lutteman.**

LILIP HOLMQUIST'S Handelsinstitut, Göteborg. 300—400 elever årl. 15—20 akade-miskt och praktiskt bild. lärare. Begär vårt 40-sid. ill. program. **ÖRNÄMSTA SPRÅKINSTITUT.** BOKBINDERI. Höstterm. börj 18 aug., vårt. 16 jan.

En roman om Beethoven.

3:e upplagan.

QUASI UNA FANTASIA

AF

JOHAN NORDLING.

PRIS 4 KRONOR.

C. E. Fritzes Bokförlags A.-B.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgivande
samma kompetens o. rättigheter som en kurs
vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson,
adr. Strömsborg, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afslutades efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

**Göteborgs Privata
Förlossningshem,**
Molinsgatan 7, Tel. 17 50, 39 37, 37 70.
Större rum med tel. 8 o. 10 kr. pr dag.
Mindre rum 100 kr. för 10 dagar, för-
lossningsarvodet inberäknadt.
Gods referenser. Prospekt på begäran.

Oatine användes
mot den skarpa
höstluften. Denna
kraftiga, snöhvita na-
turprodukt-extrakt af
ren hafre renar porer-
na, läker huden o. hyn
blir vacker och klar.
Äkta endast i hvit burk
med grönt lock. The
Oatine Co, London,
Oatine-Hafre Crème,
Oatine-Hafre-Tvål,
Oatine-Hafre-Puder,
Oatine-Hafre-Balsam
säljes öfverallt samt hos A. W. Nor-
ding, Biblioteksgatan 11 o. Drottning-
gatan 63, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för
Sjuk- o. Hälso-
vårdsartiklar.
Dambindor 95 öre pr duss.,
med lifband 1.25. Sticksade
d.o. Sprutor, Sköjkanor,
Bräckband, Nappar o. Bin-
dor. Landsortsorder exp-
omgående. Rek. från 5 kr
fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor. Länkar m. m.
i tusental. Obs! Vi signera ej postpaket
med "Hår". Herr o. Fru E. MALMBERG,
58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Kasmos! Skönhetsbad för
ansiktet. Gör
huden ren och bländande hvit. 50 öre
sats. Fanny Gelins Parfymmagasin,
5 Malmstorgsgatan, Stockholm.

Förbättring af ansiktsdragen
såsom höjande af näsprofilen och ut-
fyllande af insjunkna partier medelst
injection af fast paraffin, förminskning
af för stor näsa, utplånande af djupa
rynkor och ansiktsveck enligt
amerikanska "facial extension"-meto-
den, smärfritt borttagande af ansikts-
vårtor, födelsemärken o. d., utföras å
mitt institut för skönhetsvård af er-
faren svensk läkare. Meddelan-
de om dagarna för emottagning liksom
alla upplysningar i öfrigt lämnas af
Fru Maria Enquist,
Biblioteksgatan 6-8, Stockholm.
Allm. 2262. Riks Norr 590

Mélanogéne,
Oique-mare - färgar hår, skägg och
ögonbryn - håller färgen i månader.
Pris kr. 4.50. Endast i
Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Damhårarbeten
alla slag; äfven eget
hår omarbetas, ill.
priskur. mot porto;
reel behandl. Göte-
borgs Damfrisering,
Fru Ella Gabrielson,
Göteborgsg. 2, Göte-
borg.

**CARLSSON'S ÄKTA
TALLBARRSOLJE-
KARAMELLER**

25-öres påsar o. 50-öres askar säljas
öfverallt!

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •**
— Etableradt i Stockholm 1880 —

1:a Anthracit

Hushållskol Cokes Briketter

Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

I ALLA HEM

fordrar modern hygien att rengöring verkställes med sugluft.
Svenska Hand-Dammsugaren "Sanitär"
Åstadkommer stor lindring och bättre utfördt arbete. aflägsnar
fullständigt allt damm ur Mattor, stoppade Möbler, Säng-
kläder, Gardiner m. m. Arbetar precis på samma sätt som
kraft-dammsugare d. v. s. med Sugluft, är Effektivast, Lätt-
handterligast, Starkast. Möbler o.
Mattor etc. behöfva ej flyttas ur
rummet. Obs! Svenska Dammsu-
garen "Sanitär" är försedd med
alla förbättringar, såsom munsty-
cken för olika användande, gummi-
tätningar m. m. Pris kr. 25.
Fullt betryggande garanti lämnas
å hvarje apparat. Emballage och
fraktfritt. Prospekt o. intyg franko.
Demonstreras dagl. kl. 9-5, samt i
hemmen efter telefonorder hos
Aktiebolaget Praktiska Nyheter,
Centralpalatset, ing. fr. Jacobsg. Rikstel. 12068. Sthlm Tel. 19924. Stockholm.
Försäljes af: Järnhandlare, Bosättningsmagasin, Möbelhandlare och Matt-
handlare samt pr efterkr.

SVENSKT
FABRIKAT

Joh. Lundström & Co A.-B.

KUNGL. HOFLEVERANTÖR.

PRIMA ANTHRACIT

HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM.
	22 20	Strandvägen 17	60 19	
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

KOMMANDITBOLAGET

KASSMAN, TRÄGÅRDH & Co,

BANKFIRMA, DROTTNINGGAT. 4.

ALLM. 52 21.

Ombesörjer alla slags banktransaktioner såväl i in- som utlandet, samt
beviljar lån mot realsäkerhet.

Lecitin som hjärn- & nervstyrkande medel.

En läkare skriver härom: Mycket hastigt inträder en funktionell förbättring
i hjärnan, som yttrar sig i arbetets såväl intensitet som varaktighet.
Energin ökas och trötthet inställer sig långt senare. Förmågan att tänka
klart, att uppfatta, att bedöma och att prestera något ökas och kvarstår längre.

KEFIR

mjöl. Frisk, syrlig smak, utomordentligt lättsmält,
närande, tarmrensande. Utmärkt vid allmänna
svaghetsstillstånd, blodfattigdom, för rekonvales-
cent m. m. Fördrages väl af äfven den svagaste mage.
Beredes bäst, enklast, billigast af Trainers Kefir-
tabletter, som fås på alla apotek. På grund af stor
åtgång varnas för efterapningar. Närmare upplys-
ningar från Apotekare V. Karlin, Stockholm C. a.

Ingen mamma som är mån
om barnens hälsa, får någon-
sin försumma att hvarje mor-
gon gifva dem en stor kopp

THULE-Cacao.

Just i dessa dagar, då ägg äro så oerhördt dyra, borde
hvarje husmoder inse fördelen af att använda **Holbrook's
Ägg-Pulver** till all sorts bak och matlagning. Ersätter
ägg. Betydligt billigare än ägg. Säljes i specialaffärer
till 75 öre pr burk. Svensk analys medföljer hvarje burk.
Finnes ej Holbrook's Äggpulver hos Eder handlande, så
tillskrif undertecknad, som anvisar hvar det finnes att
köpa. Partinederlag hos A. E. LJUNG, Malmö.

LILJEHOLMENS

Stearinfabriks-Aktiebolag

Kungl. Hofleverantör

STOCKHOLM Sö.

Kronljus	Kanalljus
Stakljus	Grenljus
Lyktljus	Julgransljus
Altarljus	Cykelljus

Illuminationsljus

Pianoljus "Splendor"
i engelsk typ.

Endast superior och prima ljus äro stämplade
"LILJEHOLMEN"

Lättändliga veckar enligt svenskt
patent No 16705

H. G. Söderbergs Imp. A.-B.

3 NYBROGATAN 3

1:ma ANTRACIT

STENKOL, COKES

Varumärke. ALLM TEL. 25 82, 4 51, 12 82. • RIKSTEL. 5 75, 59 14, 118 12. Varumärke.

Svenska Slöjdföreningen

utlottar årligen i fyra dragningar mönstergilla alster af
konstindustri, konsthandverk och konstslöjd i värde vari-
erande från kronor 6,000, 5,000, 4,000 etc., intill 25
kronor per vinst. Lott för helt år 15 kronor eller med om-
sättning, till 2 kr., 3 kr., 4 kr. och 6 kr. per respektive
klass. Återstående dragning den 14 december.
Utställning och lottförsäljning 16 Birgerjarlsg.

Örebro Kindergartens-Seminarium.
(Silfvermedalj å Örebroutställningen 1911).
Vårterminen begynner 1 febr. 1912. Nya elever mottagas. Prospekt och
upplysningar genom föreståndarinnan Fröken Maria Kjellmark, Örebro.

Lektionerna

i Mönsterritning, Gobelin- m. fl. sorters Målning, Gyllenläder, Läderplastik
m. m. hafva åter börjat.
Prenumerera på **Mönstertidningen Konstslöjden i Hemmet**, 3.50
per år, sista kvartalet endast 1 kr. Äldre årg. billigare. Lämplig julklapp.
Anna Meukow, Valhallavägen 19, n. b., Stockholm. Allm Tel. O. 32 75.

Nobynäs Hushållsskola.
Ny kurs från 15 jan. till 15 maj.
Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herregård, härligt läge nära sjö och
skog. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad, handarbeten m. m. meddelas
af examinerade lärarinnor. Väl inredda rum och hushållslokaler. Rikstelefon.
Förfrågningar och anmälningar ställas till Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frinna-
ryd, (Östra stambanan).

Lektioner i Linnesömnad,

(äfven Blusar, Barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling. — Hvarje elev disponerar en symaskin.
Stockholm: Söbylegatan 36, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 85 80. Allm. 210 04.
Malmö: Fersens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 44 90, event. 40 83.

Karin Egnér. **Eva Egnér.**

Kurs i klädsömnad. Elever mottagas dagligen
kl. 11-5. Upplysn. i sko-
lans lokal. Grefgatan. 57. Allm. tel. 22453. Aftonkurs två gånger i veckan.
Prospekt på begäran. **Selma Wahlgren.**

är utan gensägelse världens förmästa Puts-
cräm. Till salu öfverallt.
Ensamförsäljare: **Thorwall & Co,**
Stockholm. R. T. 7777. Agenter antagas.

Hygien är oumbärlig?
För hufvudsvälens renhet
använd

EAU DE QUININE

från **Ed. Pinaud**, 18
Place Vendôme,
Paris.

Ny bok af I. M. Sick:

Klockor ringa.

Bem. öfvers. af
Signe Björklund.
Pris 2.75.
Fr. Skoglund's förlag.

Bästa
järnmedel,
utmärkt
styrkande.
Föreskrif-
ves af
många
läkare.

Ferrin

Apoteket Lejonet, Malmö.
Finnes äfven i form af

Tabletter.
Fås på apoteken.

Skönhetsvården
å 150 af vic. de Réville. Bästa an-
visning att få ett friskt o. ungdomligt
utseende. En utmärkt bok för ung o.
gammal. Häft. 1.50. Inb. 2.25.
Höckerbergs förlag, Stockholm I.

Emilios Baby-Food

är bästa kraftnärning för barn i alla
åldrar. Användes å barnsjukhus, kli-
niker och i många läkarefamiljer lan-
det rundt.
Säljes å Apoteken samt hos Dro-
g- och Specierhandlande.
Broshyr erhålles gratis och franko
från
Baby-Food fabriken Emilios
Malmö.

Linnetvätten
mår väl utaf sol- och lufttorkning
efter fullständig hygienisk tvättbehand-
ling.
Vi hafva inrättat oss härför och
inbjuda alla som har intresse af att
bese modern tvättbehandling till per-
sonligt besök.
Vördsamt
Stora Essingens Ångtvätt.
Telefoner: Riks o. Allm.: Stora Essin-
gen 12.

Sparkasseränta

4 1/2 %

Köpmannabanken
Arsenaisgatan 9.

Med detta nummer
följa gratisbilagorna: *Iduns*
Hjälpreda och *Iduns*
Ungdomstidning för nov.